

Sveriges Förenade Studentkårer

Verksamhetsberättelse

2002/03

Sveriges Förenade Studentkårer
Wollmar Yxkullsgatan 16
11850 Stockholm

telefon 08-545 701 00
fax 08-545 701 10

e-post sfs@sfs.se
webbplats www.sfs.se

FÖRORD

Denna verksamhetsberättelse är lika mycket en redovisning av vårt arv till våra efterträdare och organisationen, som ett sätt för oss att avsluta och summera vårt verksamhetsår, verksamhetsåret 2002/03. En summering som inte riktigt känns att den ger året rättvisa, då det är omöjligt att på några få sidor beskriva allt det som händer under ett år inom Sveriges Förenade Studentkårer.

Vi lämnar bakom oss ett verksamhetsår som vi är stolta över. En nästintill helt uppfylld verksamhetsplan, stort genomslag i såväl etermedia som i tryckta media, och på alla andra sätt ett år som varit fyllt med fortsatt hårt arbete för att förbättra situationen för Sveriges studenter.

Jämställdhet, utbildningens internationalisering, arbetet med studiesociala frågor, bostadsfrågan, studentrabatter, arbetet för forskarstuderande, och fortsatt stort engagemang inom ESIB – Europas Förenade Studentkårer – är några av de frågor som har ägnats stor kraft under året, även om hårt arbetet självklart också lagts ned på många andra frågor och områden.

Internt inom organisationen lades mycket kraft och energi åt att utveckla mötesformerna under SFS styrelsemöten, konferenser och vårt fullmäktige. Detta är ett arbete som måste fortsätta för att SFS ska bli en ännu mer demokratisk och öppen organisation än den är idag. För första gången hölls det en manifestation i samband med SFS fullmäktige i Göteborg. Manifestationen var ett led i arbetet med att stärka den svenska studentrörelsen och visa både för oss själva och resten av samhället att studentrörelsen är en kraft att räkna med och en viktig del i en levande demokrati. Vår förhoppning är att detta skall bli en studenttradition värd att bevara.

Vi lämnar en organisation som behövs mer än någonsin, för dagens och morgondagens studenter och för arbetet för demokrati, solidaritet och jämlikhet. Vi lämnar en organisation vars arv från tidigare SFS-generationer vi har bemödat oss om att förvalta väl och föra vidare, och vi lämnar härmed vårt och andras arbete till nästa generation. Vi önskar våra efterträdare all lycka till i deras arbete för SFS och Sveriges och världens studenter.

Stockholm, september 2003

Sofia Karlsson
ordförande
2002/03

Jens Christian Berlin
vice ordförande
2002/03

Erik Bromander
vice ordförande
2002/03

Jimmy Magnusson
vice ordförande
2002/03

INNEHÅLL

FÖRORD	☐	5
STYRELSEN	☐	8
Möten.....	☐	8
Ledamöter.....	☐	8
Möten och arbetsformer	☐	8
Beredande organ	☐	10
FULLMÄKTIGE.....	☐	11
Medlemskåror 2002/2003 ...	☐	12
KANSLIET	☐	15
VERKSAMHETSPLANEN	☐	17
Profilfrågor	☐	15
Jämställdhet i Högskolan	☐	15
Gränslös utbildning.....	☐	18
Övriga verksamhetsplanen .	☐	19
AGERA	☐	19
Praktikplatser.....	☐	19
Studenternas bostadssituation.....	☐	20
Världen växer	☐	20
Utbildning för hållbar utveckling	☐	21
Pedagogiska meriter.....	☐	21
Resurstilldelning	☐	22
Ackreditering och kvalitetssäkring	☐	22
Arbetsmiljö	☐	23
Rättsäkerhet för forskarstuderande.....	☐	23
REAGERA	☐	24
Examina.....	☐	24
Studenternas trygghetssystem.....	☐	25
IMPLEMENTERA.....	☐	25
Åtgärder för breddad rekrytering	☐	25
Studiemedel	☐	26
Det livslånga lärandet.....	☐	27
ORGANISATION.....	☐	27
Presidialernas boendesituation	☐	27
SFS kommersiella verksamhet	☐	27
Organisationsutveckling...	☐	28

ARBETSFORMER I FÖRÄNDRING	29
Internationellt arbete..... ☐	29
Doktorandfrågorna..... ☐	29
ANNAN VERKSAMHET	31
Studenternas reserabatter .. ☐	31
ESIB	32
NOM..... ☐	33
SUHF..... ☐	33
Externa representanter	34
Strategiarbetet..... ☐	35
OMVÄRLD, INFORMATION, MEDIA.....	37
Omvärldsanalysarbetet 2002/03.....	37
Informationsarbetet 2002/03	37
Mediearbetet 2002/03..... ☐	38
SFS PUBLIKATIONER OCH TRYCK I URVAL.....	39

STYRELSEN

Möten

1. 2002-06-30 Väddö
2. 2002-08-15–18 SFS kansli, Stockholm
3. 2002-09-20–22 Stockholms Universitets Studentkår, Stockholm
4. 2002-10-25–27 Studentkåren i Borås, Borås
5. 2002-12-06–08 Umeå Studentkår, Umeå
6. 2003-01-30–02-02 SFS kansli, Stockholm
7. 2003-03-28–31 Studentkåren Malmö, Malmö
8. 2003-04-25–27 Studentkåren vid Filosofiska Fakulteten, Norrköping
9. 2003-05-07–11 I samband med SFS fullmäktige, Göteborg
10. 2003-06-13–15 Studentkåren Högskolan i Kalmar, Kalmar
11. 2003-06-27–29 Röda Korsets kursgård, Mariefred

Ledamöter

Ordförande	Sofia Karlsson
Vice ordförande	Jens Christian Berlin
Vice ordförande	Erik Bromander
Vice ordförande	Jimmy Magnusson
Övriga ledamöter	Jessica Bergström
	Sara Blomberg
	Malin Cederth Wahlström
	Julia Fall
	Christian Hilbertsson; ersattes av Kristian Hult (fastställdes på styrelsemöte 2002-08-15-18)
	Sanna Kolk
	Lotta Ljungquist
	Johanna Mattsson
	Torbjörn Nilsson
	Staffan Olsson
	Katarina Palmgren
	Susanna Persson
	Susanne Ragvald
	Vera Rojas
	Mikaela Staaf
	Per Anders Strandberg
	Johanna Svenningsson
	Charlotte Valhed; ersattes av Niklas Sköld (fastställdes på styrelsemöte 2002-08-15-18)
	Anders Wallman

Möten och arbetsformer

Styrelsen har under året haft som ambition att hålla möten både på SFS kansli och hos medlemskårer. Syftet med att hålla styrelsemötena på SFS kansli har varit att underlätta arbetet för styrelsen vid exempelvis konkretisering av verksamhetsplanen, och dessutom se till att styrelsens ledamöter känner sig hemma på sitt kansli. Syftet med att gästa medlemskårer i samband styrelsemöten har dels varit att ge styrelsen en bild av hur olika medlemskårer och deras lärosäten fungerar, dels att ge medlemskårer en möjlighet att se hur SFS styrelse arbetar. Styrelsen har under året lyckats att skapa en balans mellan antalet möten på kansliet och möten hos medlemskårer. Det har varit en glädje att gästa medlemskårer, då styrelsen alltid har mottagits med en stor gästfrihet. Tyvärr har styrelsen inte alltid kunnat spendera så mycket tid som man önskat med representanter från den medlemskår som gästats, då styrelsens förhandlingar har haft en tendens att dra ut på tiden.

På styrelsemötena har oftast en revisor eller revisorssuppleant deltagit med syfte att utgöra en stödjande funktion. Denna närvaro på styrelsemötena och att revisorerna lämnar en halvårsrapport till styrelsen är exempel på hur revisorernas arbetssätt har utvecklats under åren. Tanken bakom en mer aktiv revision och att finnas med på styrelsemöten som kunskapskälla och stöd är god, men detta har inte fungerat tillfredsställande under verksamhetsåret. Halvårsrapporten var på ett flertal punkter inaktuell och innehöll även felaktigheter när den lämnades till styrelsen. Detta skapade tyvärr en irritation mellan styrelsen och revisorerna, vilket inte gagnat det fortsatta arbetet under året.

För att minska arbetsbördan för presidiet valde styrelsen även under detta verksamhetsår att rekrytera mötessekreterare utanför SFS styrelse. Trots detta har protokollen inte kommit ut i stadgeenlig tid, något som både har försvårat för ledamöternas arbete i styrelsen likväl som för medlemskårens att följa styrelsens arbete. Anledningen till förseningen av protokollen beror inte på mötessekreterarna, utan på bristande rutiner och dålig samordning. Beslutsuppföljning har dock funnits med vid varje möte. Beslutsuppföljningen, som bygger vidare på de rutiner som introducerades förra verksamhetsåret, har underlättat såväl presidiet som övriga styrelsens arbete.

Styrelsen har under året lagt ner mycket tid på att utveckla och hitta bättre mötesformer som kan komplettera och delvis ersätta de traditionella mötesformerna där alla sitter samlade runt ett stort bord. Detta har resulterat i bland annat diskussioner och arbetsgrupper i form av åsiktstorg, rundor och smågrupper i olika varianter. Styrelsen prövade även på att införa en så kallade mötesunderlättare under vissa av sammanträdena. Mötesunderlättarens funktion var främst att vara uppmärksam på mötesklimatet, och med till synes enkla grepp, vid behov se till att det förbättrades. Exempelvis kunde mötesunderlättaren föreslå en paus, eller helt enkelt bara upplysa styrelsen om att tonen i debatten började bli onödigt hård. I och med att syftet med mötesunderlättaren var grundligt diskuterat, det vill säga skapa en grupp där alla vågade tala och kände sig välkomna, skapades en högre medvetenhet i hela styrelsen om hur man agerade mot varandra i diskussioner och även utanför styrelserummet. Med anledning av att så mycket tid och energi lades just på arbetsformer och mötesklimat, var styrelsen i slutet av verksamhetsåret en väl sammansatt grupp, med bra stämning och en positiv anda som arbetade tillsammans mot gemensamma mål. Detta visade sig till exempel under fullmäktige där styrelsen hade styrkan att såväl jämka sig och kompromissa som att stå på sig för det man tyckte var viktigt. Det fanns ett självförtroende hos hela styrelsen som gjorde att det inte bara var presidiegruppen som syntes i talarstolen och talade för styrelsen och dess förslag.

SFS får löpande förfrågningar om att nominera respektive utse studentrepresentanter till olika poster i styrelser, referensgrupper etcetera. Styrelsen har därför under året också vid flera tillfällen diskuterat rutinerna kring tillsättandet av poster i externa organ. Diskussionerna tog sin utgångspunkt i den valpolicy som finns sedan tidigare år. Styrelsen diskuterade bland annat beredande organ, former för valberedning inom styrelsen, vilka kriterier som skulle bedömas, om gick det att sätta upp generella kriterier eller om det berodde på vilken form av organ som skulle tillsättas. Även rättvisaspekten diskuterades grundligt. Huvudproblemet som styrelsen identifierade med tillsättandet av poster till externa organ, är svårigheten att bereda valen på ett rättvist och rättssäkert sätt. Detta kan dels gälla de val då vissa av de sökande har bekanta i styrelsen, men också svårigheten att som enskild styrelseledamot kunna undersöka referenser och göra en närmare jämförelse som skulle kunna vägleda kring vem som är mest lämpad för uppgiften. Flera modeller för valberedande funktion till styrelsen diskuterades under året utan att någon fungerande form kunde tas fram. Svårigheterna låg bland annat i att hitta en lösning som kunde hantera de ofta mycket korta varsel som tillsättningsarna måste göras inom. Diskussionerna ledde inte fram till någon konkret förändring av den befintliga valpolicyn, men diskussionerna skapade en medvetenhet i styrelsen om vilka olika aspekter det finns att ta hänsyn till vid val. Denna medvetenhet gjorde att styrelsen kunde förrätta val på ett medvetet och konstruktivt sätt under verksamhetsåret.

För att upprätthålla kontakten med medlemskårens fortsatte arbetet med det så kallade kärkontaktsystemet. Styrelsen kom i början av året överens om riktlinjer för kärkontaktsystemet, och fördelade medlemskårens emellan sig. Av olika anledningar, exempelvis att skapandet av en helt ny webbplats för SFS drog ut på tiden och att den så kallade kärguiden inte längre kommer ut i tryckt form, blev det svårt för medlemskårens att hitta information om vem som var deras kontaktperson i SFS styrelse. Medlemskårens fick inte heller tillräcklig kännedom om de fattade riktlinjerna. Dock har alla medlemskåren blivit kontaktade minst en gång av en ledamot i styrelsen. Grunden i kärkontaktsystemet är att medlemskåren och ledamoten gemensamt kommer överens om vad man vill ha ut av systemet, hur ofta kontakten ska hållas och så vidare. Styrelsen diskuterade kärkontaktsystemet ingående under året, och har i överlämningen till 2003/04 års styrelse gett sin bild av systemets för och nackdelar och hur det skulle kunna vidareutvecklas.

Styrelsen planerade och genomförde gemensamt överlämningen till styrelsen 2003/04. Erfarenheter, tips och idéer från årets arbete fördes fram både på ett lekfullt och allvarligt sätt. Grunden för överlämningen var en stor gemensam tidskrävande utvärdering av årets arbete som gjordes på styrelsens möte i Kalmar i mitten av juni. I och med att styrelsen till-

lät självvärderingen ta så mycket tid och att alla ledamöter bemödade sig om att vara så uppriktiga och öppna som möjligt i värderingen skapades ett värdefullt underlag till överlämningen, samtidigt som det också hade ett självändamål för styrelsen att gemensamt få summera året som hade gått. Styrelsen har lagt ner mycket tid på det interna arbetet, på mötesformer och på mötesklimat under hela året. Detta har varit en medveten strategi och har gett en god utdelning. Styrelsen blev en grupp som klarade av att arbeta med en positiv anda nästan hela tiden, där hänsyn och respekt för varandra genomsyrade arbetet. För hela organisationen är det naturligtvis nödvändigt att ha en fungerande styrelse som kan arbeta tillsammans för organisationens bästa. Detta har uppnåtts under verksamhetsåret 2002/03. Det var inte alltid en dans på rosor, men genom att hela tiden arbeta för att skapa en bättre grupp där alla får höras och synas, gick det lättare att tackla de problem och konflikter som ibland uppstår i styrelsearbetet.

Beredande organ

SFS styrelse hade under verksamhetsåret endast ett stadgefäst beredande organ, doktorandkommittén (DK). Om doktorandkommitténs funktionssätt och sammansättning sägs intet i stadgan, och under de år som doktorandkommittén har funnits har flera olika lösningar prövats med varierande resultat. Styrelsen har också under året diskuterat behovet av flera olika beredande organ, och hur dessa i sådant fall skulle vara utformade. Frågan om inrättandet av fler beredande organ har bland annat diskuterats i ljuset för att dels lätta arbetsbördan för hela styrelsen, men också för att ge enskilda ledamöter chansen att arbeta mer för SFS även mellan styrelsemötena.

Doktorandkommittén har under flera års tid upplevts som ett problembarn med otydlig funktion. Det har funnits en frustration såväl från kommitténs som från styrelsens sida om hur beredningen av forskarutbildningsfrågorna ska ske. Arbetet med doktorandkommittén har även lidit av organisatoriska och administrativa problem. Till exempel har det tagit för lång tid innan kommittén kunde påbörja sitt arbete på det nya verksamhetsåret. Detta kan lösas genom att nomineringsanmodan skickas ut tidigare, vilket också har skett för verksamhetsåret 2003/04.

Trots att en sen start för doktorandkommittén inte kunnat undvikas för verksamhetsåret 2002/03, har åtta av de tio av SFS fullmäktige budgeterade mötena kunnat hållas. Kommittén har generellt haft sammanträde en vecka före styrelsens sammanträden, för att de förslag och idéer som uppkommit under doktorandkommittémötena ska kunna bifogas styrelsehandlingarna. På detta sätt har även dokument som styrelsen har haft att behandla, först kunnat passera doktorandkommittén. Intentionerna bakom detta upplägg har inte alltid följts, och det har inte alltid varit tydligt för styrelsen vilka doktorandkommitténs synpunkter varit, i de fall kommittén överhuvudtaget kommit med synpunkter, vilket inte alltid varit fallet.

Det finns en upplevd otydlighet kring doktorandkommitténs funktionssätt och mandat. För att SFS i framtiden ska kunna utnyttja den resurs som en väl sammansatt doktorandkommitté innebär, såväl i arbetet med forskarutbildningsfrågor, som i det övriga arbetet, så krävs vidare arbete med att utveckla formerna för doktorandkommitténs sammansättning och arbete.

FULLMÄKTIGE

SFS fullmäktige 2003 hölls 8–11 maj i Göteborg. Som lokala arrangörer stod Filosofiska fakulteternas studentkår och Haga studentkår. Mötet avhölls i kårhuset på Chalmers tekniska högskola. Vissa beredande möten hölls i angränsande lokaler på Chalmers campus.

Liksom tidigare år var arbetet med att finnas en lokal arrangör problematiskt. För att säkra att fullmäktige skulle kunna genomföras beslutade styrelsen om en förlustgaranti för arrangerande studentkårer om 300 000 kronor. Med denna förutsättning åtog sig Filosofiska fakulteternas studentkår och Haga studentkår i januari att gemensamt arrangera fullmäktigemötet. Trots den korta planeringstiden fungerade de praktiska arrangemangen väl. Arrangörerna utnyttjade 124 000 kronor av den utställda förlustgarantin.

Fullmäktige öppnades av SFS ordförande Sofia Karlsson, som i ett kort och välformulerat anförande redogjorde för de viktiga frågorna under innevarande verksamhetsår och samtidigt pekade på viktiga framtida frågor för studentrörelsen.

Fullmäktige gästades även i år av utbildnings- och forskningsminister Thomas Östros. Ministern höll ett anförande och svarade därefter på frågor från fullmäktigeledamöterna. En inbjudan att närvara under fullmäktige hade inför mötet skickats ut till ett stort antal aktörer inom den högre utbildningen; bland annat till ledamöterna i riksdagens utbildningsutskott och till samtliga rektorer vid landets högskolor och universitet. Fullmäktigemötet gästades av riksdagsledamöter från Socialdemokraterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna, samt företrädare för den studiesociala beredningen, Sveriges universitets- och högskoleförbund, Högskolan på Gotland, Nätuniversitetet, Kristdemokratiska Studentförbundet, Centerpartiets Högskoleförbund, Sveriges Förenade Gaystudenter, SACO studentråd och Sveriges elevråd – SVEA. Med anledning av folkomröstningen om införande av euro, gavs organisationer på JA- respektive NEJ-sidan möjlighet att dela ut kampanjmaterial i anslutning till möteslokalerna.

Tre år efter införandet av så kallade åsiktstorg börjar de nya formerna för det beredande arbetet under fullmäktige att sätta sig. Tidigare skedde beredningen i traditionella utskott. I förhållande till utskotten präglas åsiktstorgen av en friare arbetsordning, för att på så sätt möjliggöra deltagande av fler fullmäktigedeleger i arbetet med att bereda ärendena. Erfarenheterna från årets fullmäktige var att även om åsiktstorgen fortfarande fungerar väl, så arbetsformerna för dessa vidareutvecklas. Exempelvis kan styrelseledamöternas roll som föredragande på åsiktstorgen tydliggöras, bland annat rörande hur aktiva ledamöterna skall vara, i vilken utsträckning de skall argumentera för styrelsens åsikter eller endast redogöra för dem, samt i vilken utsträckning de skall försöka jämföra styrelsens förslag med andra förslag som presenteras på åsiktstorgen.

Styrelsen valde, helt i linje med det uppdrag styrelsen fått av fullmäktige 2002, att prioritera behandlingen av verksamhetsplanen för 2003/04. Av denna anledning hade styrelsen valt att inte lägga några förslag till ändringar i SFS åsiktsdokument – Visionen om den goda högskolan. Styrelsen valde också att föreslå att revideringen av detta åsiktsdokument skall periodiseras, vilket fullmäktige också beslutade.

För att spara tid under fullmäktigemötet genomfördes valen av övriga ledamöter i styrelsen samt valberedning, på försök, i en separat vallokal istället för i plenum. Detta försök visade sig vara framgångsrikt.

SFS vårkonferens gästades av bland annat en representant från den serbiska studentrörelsen. Hennes redogörelse för hur den serbiska studentrörelsens manifestationer och demonstrationer för demokrati hade en faktisk påverkan på den serbiska politiken inspirerade SFS styrelse. Styrelsen beslutade därför att på årets fullmäktige genomföra en manifestation; en manifestation vars syfte var dels att uppmärksamma studenters krassa ekonomiska situation, dels att visa både för oss själva och för resten av samhället att den svenska studentrörelsen existerar som en politisk kraft. Den svenska studentrörelsen kan och är med och påverkar för ett mer demokratiskt och jämlikt samhälle. Årets manifestation var förhoppningsvis startskottet för en ny tradition för SFS och dess fullmäktige.

Flera åtgärder vidtogs för att möjliggöra deltagandet i fullmäktige för olika grupper av studenter. För första gången erbjöds barnpassning under mötet, för att studenter med barn skulle ha möjlighet att delta. Ingen av deltagarna utnyttjade erbjudandet detta år, men det skall förhoppningsvis utgöra ett mönster för kommande fullmäktigemöte, så att barn inte skall vara ett hinder för deltagande på fullmäktige. Före öppnandet av fullmäktigemötet erbjöds en introduktion i möteteknik för de mötesdeltagare som kände att de behövde en sådan. För att uppmärksamma mindre kårer, som genom SFS system för

mandatfördelning blivit utan mandat, på att de har rätt att skicka en observatör med närvaro-, yttrande- och förslagsrätt till fullmäktige, skickade presidiet ett särskilt välkomstbrev till dessa medlemskårer.

Jämställdhet i högskolan var en av årets profilfrågor och tanken var att jämställdhet också skulle genomsyra fullmäktige. Medvetna funktionärer och styrelseledamöter skulle arbeta för att alla som ville skulle få komma till tals, både på åsikstorgen och i plenum. Åtgärder som barnpassning och mötestekniksutbildning var också en del av jämställdhetsarbetet på fullmäktige. Särskilda jämställdhetsfunktionärer skulle finnas på plats i plenum för att föra talarstatistik baserat på kön och dessutom ta tid på anförandena. Detta för att kontinuerligt ge fullmäktige ett konkret värde på hur jämställt mötet var, sett ur en kvantitativ aspekt, och skapa medvetenhet under mötets gång. På grund av brist på funktionärer gick det inte att genomföra hela talarstatistiken som det var tänkt. Den talarstatistik som trots allt gjordes, visade på en överväldigande majoritet av män som talare. Detta indikerar att SFS inte når upp till sina egna ideal. Alla kommer inte till tals ens på våra egna arrangemang. Genom debatt, olika åtgärder och förhoppningsvis en fortsatt vilja till förändring, kommer SFS att kunna bli en organisation som inte bara talar om jämställdhet utan även är jämställd. Det ironiska för fullmäktige 2003 var att jämställdhet skulle genomsyra hela arrangemanget, men att det trots detta var en stor överrepresentation av män i allt från medverkan i Fumblaren (fullmäktiges interna tidning) och antal anföranden från talarstolen, till könsfördelning i styrelse och valberedning. SFS och dess medlemskårer har en lång väg att gå, innan SFS är den jämställda organisation som man strävar efter.

Medlemskårer 2002/03

Vid verksamhetsårets ingång hade SFS 73 medlemskårer, varav en var beviljad interimistisk medlemskap och två hade ansökt om utträde. Vid verksamhetsårets utgång hade SFS 75 medlemskårer, varav fem hade beviljats utträde och formellt utträdde ur SFS vid ingången av verksamhetsåret 2003/04.

Under verksamhetsåret hade SFS följande medlemskårer:

Högskola	Studentkår
Blekinge tekniska högskola	Blekinge Studentkår
Chalmers tekniska högskola	Chalmers Studentkår
Danshögskolan	Danshögskolans Studentkår
Ericastiftelsen	Ericastiftelsens Studentkår
Ersta Sköndal högskola	Sköndalsinstitutets studentkår
Göteborgs universitet	Filosofiska Fakulteternas Studentkår Haga Studentkår Hälsövetenskapliga studentkåren Studentkåren för Journalistutbildningen vid Göteborgs universitet Studentkåren vid Högskolan för Design och Konsthantverk Studentkåren vid Musikhögskolan i Göteborg Utbildningsvetenskapliga studentkåren vid Göteborgs universitet
Högskolan Dalarna	Borlänge Studentkår Falun Studentkår
Högskolan i Borås	Studentkåren i Borås
Högskolan i Gävle	Gefle Studentkår
Högskolan i Halmstad	Halmstad Studentkår
Högskolan i Jönköping	Jönköpings Studentkår

Högskolan i Kalmar	Studentkåren Högskolan i Kalmar
Högskolan i Skövde	Studentkåren i Skövde
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	Studentkåren vid högskolan i Trollhättan/Uddevalla
Högskolan Kristianstad	Kristianstad Studentkår
Högskolan på Gotland	Gotlands Studentkår Rindi
Idrottshögskolan i Stockholm	Idrottshögskolans studentkår
Karlstads universitet	Karlstad Studentkår
Karolinska institutet	Odontologiska föreningen i Stockholm (beviljad utträde) Sjukgymnasternas studentkår i Stockholm
Kungl. Musikhögskolan	Kungliga musikhögskolans studentkår
Kungl. Tekniska högskolan	Tekniska Högskolans Studentkår
Linköpings universitet	Consensus – Hälsouniversitetets Studentkår Studentkåren vid Filosofiska Fakulteten
Luleå tekniska universitet	Luleå studentkår (beviljad inträde) Pedagogkåren vid Luleå tekniska universitet (beviljad utträde) Studentkåren Unitas (beviljad utträde) Studentkåren vid musikhögskolan i Piteå Teknologkåren vid Luleå tekniska universitet (beviljad utträde)
Lunds universitet	Lunds Doktorandkår Lunds Humanistkår Lunds Naturvetarkår Lunds Samhällsvetarkår Lunds Socialhögskolas Studentkår Studentkåren vid Konsthögskolan i Malmö Studentkåren vid Musikhögskolan i Malmö Studentkåren vid Teaterhögskolan i Malmö Sydsvenska Sjukgymnastikinstitutets studentkår Teknologkåren vid Lunds Tekniska Högskola Teologkåren Vårdvetenskapliga Studentkåren
Lärarhögskolan i Stockholm	Lärarhögskolans Studentkår
Malmö högskola	Odontologiska studentkåren (beviljad inträde) Studentkåren Malmö
Mitthögskolan	Härnösands studentkår Studentkåren i Sundsvall Studentkåren i Örnsköldsvik Studentkåren i Östersund
Mälardalens högskola	Mälardalens Studentkår
Naprapathögskolan	Naprapathögskolans studentkår i Stockholm

Operahögskolan i Stockholm	Operahögskolans studentkår
Skandinaviska kiropraktorhögskolan	Skandinaviska kiropraktorhögskolans studentkår
Sophiahemmet Högskola	Sophia studentkår
Stockholms universitet	Socialhögskolans Studentkår vid Stockholms universitet Stockholms universitets studentkår Studentkåren vid JMK
Sveriges lantbruksuniversitet	Alnarps studentkår Hippologernas akademiska studentkår Skogsmästarskolans studentkår Ultuna Studentkår Veterinärmedicinska föreningen
Södertörns högskola	Södertörns högskolas studentkår (beviljad inträde)
Teologiska Högskolan, Stockholm	Studentkåren vid Teologiska högskolan
Umeå universitet	Umeå studentkår
Uppsala universitet	Farmaceutiska Studentkåren Uppsala Studentkår
Växjö universitet	Studentkåren i Växjö
Örebro universitet	Örebro Studentkår

Följande studentkårer beviljades vid fullmäktige 2003 utträde ur SFS:

- Odontologiska föreningen i Stockholm
- Pedagogkåren vid Luleå tekniska universitet (uppgick i Luleå studentkår)
- Studentkåren Unitas (uppgick i Luleå studentkår)
- Studentkåren vid Konsthögskolan i Malmö
- Teknologkåren vid Luleå tekniska universitet

Utträde beviljas, enligt SFS stadga, från och med ingången av nästkommande verksamhetsår. Utträdande studentkårer behåller, med undantag av rösträtt vid fullmäktige, sina rättigheter som medlemskår verksamhetsårets ut.

Följande kårer beviljades vid fullmäktige 2003 inträde i SFS:

- Odontologiska studentkåren (beviljades interimistiskt medlemskap från och med 2002-05-19)
- Luleå studentkår (beviljades interimistiskt medlemskap från och med 2002-10-28; studentkåren bildades genom sammanslagning av Pedagogkåren vid Luleå tekniska universitet och Studentkåren Unitas)
- Södertörns högskolas studentkår (beviljades interimistiskt medlemskap från och med 2003-04-01)

KANSLIET

Följande personer har under verksamhetsåret 2002/03 arbetat på SFS kansli:

Kansliledning

Jakob Beijer
Utvecklings och ekonomichef -030131
(föräldraledig 020701-020826)
Kanslichef 030201-

Helena Kaså
Kanslichef -030131

Informationsenheten

Thomas Nilsson
Informatör -020902

Johan Nilsson
Informatör 020819-

Anna Morin
Pressansvarig

Carl Albert Hjelmborn
Omvärldsanalytiker

Utrednings- och analysenheten

Sara Kilander
Nationalekonom -021030

Deniz Kellecioglu
Nationalekonom 021028-

Maria Lindqvist
Jurist -021011

Frédérique Lemery
Jurist 021007-

Magnus Jonsson
Utredare

Anna-Clara Olsson
Utredare

Arbetet på SFS kansli har under året, liksom de senaste åren, varit organiserat i två enheter. En utrednings- och analysenhet vars huvudsakliga uppgift är att stödja organisationens beslutsfattare med högkvalitativa underlag, samt en informationsenhet

som på olika sätt ska förse organisationens medlemmar och omvärlden med information och kunskap om vad som händer inom högskolevärlden och SFS åsikter om detta. Dessa två enheter har sin grund i två av organisationens verksamhetsben, SFS som Studentens Röst och SFS som Studentens informationsresurs.

Basen för den löpande verksamheten är den av styrelsen konkretiserade verksamhetsplanen. Även i år har arbetet delats upp så att det för varje fråga i denna bildats en arbetsgrupp bestående av minst en presidial och en anställd, huvudsakligen från utrednings- och analysenheten. Denna arbetsgrupp har i sin tur, vid behov, kopplat till sig annan expertis från främst info-enheten. Utöver den konkretiserade verksamhetsplanen har kansliet under året arbetat med en rad löpande frågor som exempelvis förändring av webbplatsen, långsiktiga framtidsanalyser, utveckling av pressarbetet, juridisk rådgivning till medlemmarna, arrangerande av utvecklingsdagar och konferenser och förberedelser av remissvar. Under hösten upptogs dessutom mycket av tiden av rekryteringar och av överlämningar eftersom tre personer slutade och ersattes.

Trots att vissa problem har funnits under året har målpuppfyllelsen under året varit god. Det finns huvudsakligen tre förklaringar till detta. 1) En lojal och kompetent personal som fortsatt att arbeta och leverera trots att hösten präglades av de många nyrekryteringarna och att våren präglades av en långdragen konflikt om lönebildningen i organisationen. 2) Ett väl planerat arbete och en bra konkretiserad verksamhetsplan, samt 3) Avsaknaden av ägar- och ledningsproblem med de företag som SFS haft intressen i då dessa avyttrats eller hållit på att avyttrats, något som präglat även kansliet under de senaste åren.

Organisationens ledningsstruktur har förändrats under året. Det delade ledarskapet med en kanslichef, ansvarig för personalfrågor, arbetsledning och organisation av det pågående verksamhetsåret och en utvecklings- och ekonomichef med ansvar för organisationens ekonomi och utveckling på längre sikt, fick tid på sig att verka under hösten. På många sätt fungerade det bra men i och med att alla kommersiella intressen avvecklats eller höll på att avvecklas förändrades förutsättningarna för främst utvecklings- och ekonomifunktionen, då styrningen och kontrollen över de kommersiella intressena initialt var tänkt att vara en del av denna tjänst. I stället kunde nästan all kraft läggas strategiarbetet, och även om det var bra, och kanske nödvändigt till en början för att detta arbete skulle kunna starta ordentligt, så blev det när kanslichefen sa upp sig strax innan jul uppenbart att utvecklings- och ekonomichefstjänsten var något tunn. Presidiet tillfrågade då ekonomi- och utvecklingschefen om denna vill ta på sig att bli ensam chef och denne accepterade efter en diskussion om den nya tjänstens innehåll. Sedan februari har SFS en chef med titeln kanslichef. Befattningsbeskrivningen för den nya tjänsten är i praktiken en sammanslagning av de två tidigare befattningsbeskrivningarna, men med den skillnaden att det inte längre finns något ansvar för kanslichefen när det gäller organisationens kommersiella engagemang samt att hastigheten på strategi och utvecklingsarbetet har saktats ner. Dessutom var arbetet med att utveckla alternativa finansieringskällor för SFS tvunget att läggas åt sidan för resten av verksamhetsåret. Den ny(gamla) strukturen fungerade i stort väl och även om det finns mycket intressanta och värdefulla idéer med ett delat ledarskap passar det nog bättre med en chef för en organisation av SFS storlek.

Vårens arbete präglades av en långdragen konflikt mellan de anställda och kansliledningen om lönebildningen i organisationen. SFS har under flera år brottats med ett problem med allt för hög omsättning av de anställda. En av förklaringarna, den viktigaste enligt de anställda, har varit det relativt låga löneläget i jämförelse med andra liknande befattningar inom den ideella sektorn. För att komma tillrätta med detta problem genomfördes under våren en förhandling om hur lönebildningen inom SFS ska konstrueras. Slutresultatet blev en kompromiss från parternas utgångspositioner med följande innehåll: medel som frigjorts genom att organisationen numera endast har en chef satsas inte på en ny tjänst utan fördelas i stället på befintlig personal i form av dels löneökningar, dels förstärkningar i kompetensutvecklingsbudgeten. Arbetsuppgifterna som var tänkta för den nya tjänsten, främst samordningsansvar för organisationens kampanjer och arrangemang, fördelas även de på befintlig personal. Slutligen kommer individuella löner att införas från och med 1/7 2004, till skillnad från dagens generella fasta löneutveckling som bygger på arbetad tid inom organisationen. Exakt hur lönebildningen ska fungera med individuella löner kommer att förhandlas fram under våren 2004 mellan personalklubben och kansliledningen. Som alltid med en kompromiss finns det de som är mer eller mindre nöjda med olika delar av slutresultatet, men resultatet innebär att SFS numera har en lönenivå i paritet med andra organisationer inom samma sektor samt att SFS kommer att få en mer flexibel lönebild, vilket på sikt kommer att innebära att organisationen kan rekrytera människor i ett bredare spektrum, med olika bakgrunder och kompetenser och därigenom kan få möjlighet att skapa ett ännu mer dynamiskt och omväxlande kansli.

Inför kommande verksamhetsår är det viktigt att organisationens kansli får arbetsro och därmed kan vidareutveckla de arbetsmetoder som kansliet valt som sina. Fokus kommer att ligga på att utveckla de element av projektinriktat arbete som finns i samband med förverkligandet av verksamhetsplanen samt att utveckla SFS kampanjinstrument och arrangemang. Verksamhetsåret 2002/03 har givit organisationen den grund som behövs för denna utveckling.

VERKSAMHETSPLANEN

Avrapporteringen av verksamhetsplanen följer samma struktur som det ursprungliga dokumentet och bör därför vara lätt att följa. Verksamhetsplanen finns också med som bilaga till verksamhetsberättelsen för de som är vidare intresserade av tankarna bakom strukturen.

Profilfrågor

Jämställdhet i högskolan

Profilfrågan jämställdhet i högskolan kom att genomsyra hela SFS verksamhet under året. Detta skedde på många sätt, men kanske framförallt såtillvida att jämställdhetsaspekten – ibland mer, ibland mindre – lyftes fram under alla aktiviteter som SFS anordnade under verksamhetsåret och att profilfrågan inspirerade många medlemskårer att själva mer aktivt arbeta med jämställdhet. Profilfrågan jämställdhet i högskolan har gett ett starkt avtryck på SFS verksamhet och kommer att påverka SFS och dess medlemmar en lång tid framöver, även efter verksamhetsåret 2002/03.

Den tidsmässiga tyngdpunkten för profilfrågan lades under hösten 2002. SFS höstkonferens ägnades helt åt profilfrågan, med huvudsyfte att ge deltagarna, som kom från en stor andel av landets studentkårer, verktyg att själva arbeta med jämställdhetsfrågorna på sin hemmakår. Därför bestod en stor del av konferensen av valbara workshops och föreläsningar som handlade om alltifrån vad sexuella trakasserier är till hur genusperspektiv kan komma in i olika utbildningar. Tanken var att tillhandahålla ett smörgåsbord av workshops med något som kunde inspirera och intressera alla. Blandningen av allt från mer traditionella föreläsningar till interaktiva övningar och improvisationsteater var mycket uppskattad av deltagarna.

På konferensen presenterades också ett av SFS framtaget informationsmaterial, som var tänkt att inspirera och provocera för vidare jämställdhetsdiskussioner på landets lärosäten. Materialet bestod av tre planscher som hade som främsta syfte att provocera, väcka till eftertanke och skapa debatt. Som komplement till dessa hade en liten faktaskrift med namnet »Sanningen om högskolan« skapats, där en lång rad uppgifter om jämställdhetssituationen vid landets högskolor presenterades. Även en skrift med namnet »Handbok för kåraktiva - att arbeta konkret för jämställdhet och mångfald i högskolan« presenterades. Konferensen var en succé och de flesta deltagare uttryckte sig i mycket positiva ordalag om såväl innehåll som upplägg. Även materialet som delades ut mottogs väl och användes sedan runt om i landet för att tända ny eld i jämställdhetsfrågan.

Med det material som presenterades begav sig de två presidialerna som var ansvariga för profilfrågan ut på en kårturné där landets studentkårer uppmanades att bjuda in SFS i syfte att inspirera och skapa debatt och diskussion om jämställdhetsfrågan. Formerna lämnades upp till medlemskårerna att avgöra för att besöken skulle passa deras struktur, men innehållet baserades i stora drag alltid på det framtagna materialet. Presidialerna deltog i alltifrån paneldebatter och samtal till utbildningar för kårfullmäktige. Mer än 20 kårbesök kopplade till profilfrågan hanns med under kårturnén, som fortsatte under hela verksamhetsåret, vilket även ledde till att många kårer fortsatte med egna arrangemang kring jämställdhetsfrågan.

Internt på SFS gjorde profilfrågan att en utbildningsdag för anställda på SFS ordnades om Jämställdhet i högskolan. Ett aktivt jämställdhetsperspektiv lades också på planerandet och genomförandet av alla aktiviteter som SFS genomförde, exempelvis utvecklingsdagar, utbildningsdagar, konferenser och fullmäktige. Profilfrågan skapade en ökad medvetenhet och en mer fokuserad diskussion om jämställdhet bland de anställda och arvoderade på SFS kansli. Även i upplägget av SFS styrelses interna arbete fanns hela tiden en jämställdhetsmedvetenhet.

Informationsmaterialet som producerades under året skickades även till landets rektorer, jämställdhetshandläggarna på landets lärosäten, Högskoleverket, utbildningsministern, jämställdhetsministern och riksdagens utbildningsutskott. SFS presenterade profilfrågan och syftet med den i samtal med ett stort antal politiker, organisationer och med olika makthavare inom högskolan. SFS bidrog till att högskolevärldens arbete med jämställdhet i högskolan fick mer fart och mer substans än vad som varit fallet under tidigare år. Exempelvis noterades att utbildningsministern och hans departement så småningom visade att de fått få en mer nyanserad bild och förståelse av jämställdhetsproblematiken i högskolan och analysen utökades till att inte bara handla om det för låga antalet manliga studenter på kvinnodominerade utbildningar.

Medieutspel och debattartiklar gjordes kring jämställdhet i högskolan, ibland kopplat till mångfald eller jämlikhetsfrågor i allmänhet. Mot slutet av verksamhetsåret släppte SFS en rapport som granskar högskolornas arbete med lagen om lika-behandling. I samband med rapporten anmälde SFS 14 lärosäten för att inte följa lagen till de ombudsmän som har tillsyn för lagen, dvs JämO, DO, HomO och HO. Rapporten och anmälningarna uppmärksammades i media och ute bland högskolorna. Rapporten gjorde också att ombudsmännen tidigare och mer konkret tog tag i frågan om hur de ska gå tillväga när de granskar högskolorna och hjälper dem i deras likabehandlingsarbete.

Gränslös utbildning

I verksamhetsplanen för verksamhetsåret 2002/03 gav fullmäktige styrelsen i uppdrag att arbeta vidare på frågan om gränslös utbildning, en fråga som SFS redan tidigare blivit allt mer engagerad i. Under senare år har organisationen blivit mer och mer medveten om behovet av att vända sig utåt i sin utbildningsbevakning, och SFS ansträngningar på det internationella fältet har stegrats successivt under samma tid. Fullmäktiges uppdrag skall sålunda ses i ljuset av att organisationen kommit att bli alltmer medveten om sin omvärld.

SFS har under senare år upplevt att diskussionen om utbildning som handelsvara kommit att intensifieras, och att denna diskussion kommit att bli alltmer relevant för SFS att delta i. Denna diskussion har kommit att innebära ett perspektivskifte, där utbildning inte längre ses som en samhällelig nytting utan utslutande som en angelägenhet för den enskilde studenten. Detta innebär också att studenten går från att ses som en medaktör i högskolan till att bli en konsument av färdigpaketerade utbildningsalternativ. Genom denna förändring av den utbildningspolitiska diskursen riskerar man att bildningens betydelse nedvärderas till förmån för en utbildning som enbart avser att ge den enskilda individen tillgång till en viss del av arbetsmarknaden. Sådana förändringar kan också få konsekvenser för högskolans möjlighet att interagera med och utveckla det omgivande samhället. På många håll inom SFS har bristen på kunskap och dagsaktuell orientering i frågan om utbildning som handelsvara funnits, och detsamma har gällt den omvärld som SFS har att arbeta mot. Det uppdrag som SFS fullmäktige har gett i verksamhetsplanen inte enbart gällt den egna organisationen, och siktet har varit inställt på att SFS ska kunna vara en aktiv deltagare i diskussionen om utbildning som handelsvara. Den högt ställda ambitionsnivån ifråga om åsiktsbildning och åsiktsförankring har också varit tänkt att möjliggöra en aktiv och drivande roll för SFS som opinionsbildare i frågan.

Då frågan om gränslös utbildning för SFS del har kommit att innebära ett ganska gediget faktainsamlings- och utredningsarbete, har tidsschemat för verksamhetsåret kommit att vara ganska givet. Organisationens helt enkelt varit tvungen att kunna begagna sig av hösten till att ta fram det material och faktaunderlag som varit nödvändigt för att kunna sammanställa det omfattande utbildningsmaterial som fullmäktige efterfrågat. En central funktion i åsiktsbildningen inom organisationen har också den nya webbplats för SFS som utvecklats parallellt med detta under hösten. Strukturen med profilfrågan »jämställdhet i högskolan« förlagd till hösten och »gränslös utbildning« förlagd till våren har sålunda varit given dels av strategiska skäl, men också utifrån de förutsättningar som arbetsplaneringen för året har haft att utgå ifrån.

SFS skulle dock komma att agera i frågan om utbildning som handelsvara redan under hösten, genom att lämna ett yttrande till Kommerskollegium i en remiss angående de då pågående förhandlingarna inom det generella tjänstehandelsavtalet (GATS). Den del av remissen som rörde SFS, gällde huruvida Sverige skulle göra åtaganden inom GATS ifråga om den högre utbildningen, något SFS ställde sig negativ till. Det kan konstateras att detta också var den linje Regeringen slutligen valde.

En central funktion i SFS arbete med att stödja medlemskårerna i deras vidare utbildning inom ämnet har varit SFS webbplats, och närmare bestämt den omvärldsportalen som den inrymmer. Arbetet med SFS webbplats och omvärldsportalen under denna har dock varit tyngt av problem, och har på grund av detta försenats kraftigt i förhållande till de ursprungliga planerna. Detta till trots har SFS sammanställt ett omfattande utbildningsmaterial som sedan våren finns att tillgå via SFS webbplats. Just detta att möjliggöra vidare självstudier i ämnet har varit en av de centrala ambitionerna från SFS sida, för att det engagemang och intresse som väckts under tiden SFS arbetat med profilfrågan inte ska gå till spillo, utan kunna utvecklas vidare och uppmuntras ytterligare.

Parallellt med SFS arbete i Sverige har även organisationens arbete gentemot ESIB i frågan om gränslös utbildning och utbildning som handelsvara stegrats under året. SFS har deltagit flera internationella konferenser med fokus på frågan om utbildningshandel, till exempel vid konferensen Bologna and GATS – a clash or a match? i Utrecht, Nederländerna. SFS har också inbjudits att medverka som föreläsare och som deltagare i debattpaneler under året, till exempel under Läringsmiljökonferansen 2002 i Kristiansand, Norge.

Ett led i genomförandet av profilfrågan Gränslös utbildning var att ägna SFS vårkonferens åt internationella frågor, och då i synnerhet frågan om utbildning som handelsvara. Vårkonferensens första dag ägnades i huvudsak åt till att ge en introduktion och inramning till ämnet, såväl som en idéhistorisk analys över hur synen på högre utbildning förändrats genom åren. Under den andra dagen genomfördes sex olika seminarier med koppling till konferensens huvudtema. Seminarierna leddes av presidialer från SFS och representanter från ESIB och Suomen ylioppilaskuntien liitto/Finlands studentkårers förbund (SYL/FSF). För att möjliggöra vidare perspektiv och intryck inskränktes vårkonferensen inte enbart till frågan om utbildning som handelsvara, utan även andra aspekter av utbildningens internationalisering berördes. SFS samarbetsprojekt tillsammans med Norsk studentunion (NSU), Student Union of Serbia (SUS) och Belarusian student association (BSA) presenterades också av en representant från Student Union of Serbia, vilken också höll ett föredrag om studentmanifestationer och andra stora studentevenemang, med bakgrund i organisationens arbete under studentprotesterna i Belgrad i slutet av 90-talet.

De åsikter och synpunkter som samlats utifrån vårkonferensens seminarier låg senare till grund för sammanställandet av åsiktsdokumentet SFS tycker till om utbildning som handelsvara. Att SFS nått genomslag med frågan märks inte minst på det intresse organisationen har mött från andra organisationer under året, och som exempelvis tagit sig uttryck i att SFS blivit inbjuden att medverka i ett av SULF anordnat seminarium som kommer att hållas sommaren 2003 i samband med Almedalsveckan på Gotland.

Övriga verksamhetsplanen

AGERA

Praktikplatser

Praktikplatser var ett område som SFS arbetade med under verksamhetsåret 2001/02, då bland annat en rapport publicerades som belyste olika problemområden med praktik respektive verksamhetsförlagd utbildning. Arbetet under 2002/03 var därför i mycket en fortsättning och uppföljning av föregående års verksamhet.

Under året anordnade SFS ett rundabordsamtal angående praktik med företrädare för Högskoleverket (HSV), Landstingsförbundet och Kommunförbundet samt utbildningsadministratörer och studenter representerande utbildningar med praktikmoment. Samtalet visade att det finns vissa problemområden som är gemensamma för praktik inom olika utbildningar, men att de konkreta problemställningarna, och därmed också lösningarna på dessa problem, kan skilja sig stort. Ett sådant problemområde är tillgång och finansiering av praktik. Inom vissa utbildningar är tillgången på praktik avhängig av förhandlingar mellan departement, högskola, landsting och kommun. Inom andra utbildningar frigörs normalt praktikplatser genom en överenskommelse mellan ett företag och en enskild student. Motsvarande skillnader mellan utbildningarna gäller även för andra problemområden.

Ur ett regelverksperspektiv skiljer sig inte praktik från andra typer av utbildningsmoment inom den grundläggande högskoleutbildningen. Exempelvis skall praktikens innehåll och genomförande finnas definierat i kursplan, och praktikmoment skall inkluderas i kursvärderingarna. En stor del av arbetet med att säkra kvalitet och studenters rättigheter i samband med praktikmoment kan och bör därför genomföras av studentkårerna som en del av den utbildningsbevakning kårerna skall bedriva.

Att praktikmoment inkluderande i de nationella kvalitetsutvärderingarna var en fråga som SFS identifierade redan under föregående år. Under 2002/03 tog SFS kontakt med HSV angående verkets kvalitetsutvärderingar. Detta gav vid handen att praktikmoment kommer, i förekommande fall, att innefattas i verkets program- och ämnesutvärderingar. SFS bör under kommande år övervaka att så också sker.

Att all praktik skall vara poänggivande är ett krav SFS drivit, och detta krav har också stöd i Högskoleförordningen. Omfattningen av grundläggande högskoleutbildning skall, enligt förordningen, anges enligt ett poängsystem, där varje poäng motsvarar heltidsstudier under en vecka. Inte heller i detta avseende är praktik ett undantag från övrig utbildning. HSV har vid olika tillfällen påpekat detta förhållande, vilket också har lett till att flera högskolor har genomfört förändringar i konsekvens med detta.

Studenternas bostadssituation

Studentbostadsfrågan rivstartade redan från första början av verksamhetsåret och fortsatte med hög intensitet långt in på hösten. Den bostadsrapport som SFS släppte under Almedalsveckan fick bra medialt genomslag och bidrog också rent allmänt till att studentbostadsfrågan fick större genomslag än vad många hade förutsett. Likaså fick höstens stora bostadsrapport med färsk siffror om bostadsläget för studenter stor uppmärksamhet i media. Rapporten släpptes samtidigt som en rapport från Högskoleverket om studenternas bostadssituation. Rapporterna kompletterade varandra på ett bra sätt och släpptes också på en gemensam presskonferens där så gott som samtliga stora landstäckande medier var närvarande.

SFS valde att inte i början på våren släppa ännu en av de bostadsrapporter som under ett par år kommit varje termin; detta eftersom den upplevdes delvis ganska överflödigt då ganska lite förändras mellan höst och vår varje år, men även för att frigöra resurser för en betydligt mer omfattande rapport om studentbostadsfrågan. Denna rapport är tänkt att kunna fungera som utgångspunkt för mycket av SFS framtida arbete med studentbostadsproblematiken. Tanken var att rapporten också skall kunna användas av SFS medlemskårer för att få en övergripande och någorlunda heltäckande information om bostadsfrågan. På grund av flera faktorer, däribland sjukdom hos ansvarig handläggare och frågans väldigt komplicerade natur, blev rapporten inte fullständig under verksamhetsåret. Därför kommer den istället offentliggöras under tidig höst 2003.

En mindre kartläggning om hur det ser ut i landet gjordes ändå i början av vårterminen för att påminna makthavare och media om att studentbostadskrisen är fortsatt alarmerande. Detta fick stort genomslag i media, speciellt med tanke på att nyheten var att inget hade hänt sedan sist. Särskilt lokala media var väldigt intresserade hur det såg ut för studenter på orten och många lokala kår företrädare blev hårt uppvaktade efter kartläggningen.

Under början av våren arbetades det även hårt med att skriva remissvar på finansdepartementets promemoria angående den sänkning av byggmomsen som utlovats före valet. SFS och övriga parter remissvar fick relativt stor effekt och några av de mest uppenbara orättvisorna rättades till, varav den kraftiga diskriminering av studentbostäder gentemot vanliga hyresrätter som ursprungligen föreslagits får ses som den viktigaste. SFS deltog under denna period också i ett antal debatter om studentbostadsfrågan.

SFS arbetade under verksamhetsåret också hårt med att föra ut budskapet om studenternas ohållbara bostadssituation. Detta inleddes redan under Almedalsveckan där flera ledande politiker ställdes mot väggen med frågor om vad de avsåg att göra angående situationen. SFS anordnade också, tillsammans med nätverket Jagvillhabostad.nu och Hyresgästföreningen, en välbesökt debatt där namnkunniga representanter för samtliga riksdagspartier deltog. SFS har också tagit alla chanser att belysa bostadsfrågan ur ett antal olika perspektiv. Bland annat har studenternas minskade köpkraft belysts på ett tydligare och kraftigare sätt än tidigare. Likaså har det faktum att studentgruppen blir alltmer diversifierad, med alla konsekvenser det får, påtalats i ett stort antal debatter, intervjuer och debattartiklar.

Världen växer

SFS har under de gångna åren byggt upp en gedigen internationell verksamhet – ett kontaktnät och en organisatorisk erfarenhet inom det internationella fältet som gjort det möjligt att utvidga utbildningsbevakningen och påverkansarbetet till att även sträcka sig utanför landets gränser. Inför verksamhetsåret hade detta manifesterats organisatoriskt genom att man bland annat valt att avskaffa posten som internationell sekreterare, för att höja upp dessa frågor till presidialnivå och på så sätt jämställa de internationella frågorna med de övriga ansvarsområdena för SFS.

Ett par aspekter av denna förändring fångades i frågan »världen växer« i verksamhetsplanen. SFS har här haft att utvidga och bygga vidare på den grund som lagts under de gångna åren, och på så sätt fullfölja den internationalisering som SFS genomgått som en naturlig följd av utbildningens internationalisering. Vid verksamhetsårets början led också SFS av brist på mer djupgående samarbeten med andra nationella studentorganisationer, vilket årets styrelse har haft ansvar att åtgärda.

Styrelsen har valt att lägga stor vikt vid utvärdering och analys av befintliga samarbetsorganisationer, för att på så sätt lägga en stabil grund inför det framtida internationella arbetet. Detta har tagit sig uttryck i att de internationella avsnitten, och därigenom även avsnitten om SFS organisatoriska samarbeten, givits stort utrymme i den omvärldsanalys som styrelsen begagnat sig av inför sina prioriteringar och beslut i samband med konkretiseringen av verksamhetsplanen, samt inför arbetet med propositionerna till SFS fullmäktige. Dessa delar har även givits mer utrymme vid SFS konferenser och utvecklingsdagar, för att på så sätt även kunna möjliggöra en bredare förankring av den analys av det internationella arbetet som gjorts.

Under hösten 2002 påbörjades ett samarbete mellan Norsk studentunion (NSU), Student Union of Serbia (SUS) och Belarusian Student Association (BSA). Detta samarbete har resulterat i att ett projekt inlett organisationerna emellan, för att stärka de olika organisationerna organisatoriskt och för att möjliggöra utbyte av erfarenheter från arbete under väsentligt väsensskilda förutsättningar. Projektet bygger vidare på ett projekt som den nederländska studentorganisationen Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) drev tillsammans med BSA under 2000–2001. Efter att ha skissat upp samarbetet organisationerna emellan tillfrågades SFS om medverkan, och då projektet låg synnerligen väl i linje med vad fullmäktige uppdragit styrelsen att genomföra valde SFS styrelse att besluta att SFS ska medverka i projektet.

För SFS medverkan i projektet söktes extern finansiering från ett flertal organisationer. Den enda organisation som hade möjlighet att handlägga SFS ansökan inom den aktuella tiden var Forum Syd. Då SFS styrelse för föregående verksamhetsår inte hade beviljats ansvarsfrihet, och då organisationen inte kunnat prestera någon verksamhetsberättelse för de närmast föregående verksamhetsåren, avlogs dock SFS bidragsansökan. Då SFS inte hade några särskilt budgeterade medel för projektet innebar detta att omfånget på SFS medverkan i projektet skurits ned.

Projektet inleddes med en konferens och workshop om utåtriktade manifestationer och organiserandet av sådana. Som värd för konferensen stod SUS, och konferensen avhölls i Novi-Sad, Serbien. SFS närvaro i Novi-Sad tryggades via ett bidrag från LSVb, genom att kampanjpengar fanns kvar från deras tidigare projekt. Projektets andra del bestod i en rundresa i Norge för att studera och jämföra lokalt kårarbete, och uppbyggnaden av en nationell studentorganisation. Denna rundresa avslutades i samband med NSU:s förbundsårsamling. Projektets tredje och avslutande del tilldrog sig i Vitryssland, strax utanför Minsk. På grund av organisatoriska svårigheter i Vitryssland var sommaruniversitetet (som tillställningen kallades) tvunget att flyttas från juli till augusti. Sommaruniversitetet hade fokus på mänskliga rättigheter, och dessas konsekvenser och följder för studenters speciella situation. Ett större antal vitryska studentaktiva deltog på konferensen, likväl som föreläsare och workshopledare från samarbetsorganisationerna.

Utbildning för hållbar utveckling

Frågan om hållbar utveckling var för SFS till stor del en ny fråga. Även för större delar av övriga Högskolesverige betraktade frågan som ny. Det var också en fråga som under året mer aktivt började diskuteras, och då främst med fokus på hållbar utveckling inom högre utbildning. Arbetet med hållbar utveckling för SFS del startade därför med en kunskapsinventering och kunskapsinsamling. En tät kontakt upprättade också med Svenska Ekodemiker för att kunna diskutera hur arbetet med hållbar utveckling inom Högskolan ska bedrivas och vad en organisation som SFS kan göra. Arbetet under året utmynnade bland annat ut i en »SFS tycker till om hållbar utveckling« som blev klar under våren 2003.

Under utvecklingsdagarna hölls ett föredrag om hållbar utveckling, och SFS kansli har också haft ett seminarium i ämnet. SFS har deltagit i samtal med Högskoleverket hur hållbar utveckling kan implementeras i den högre utbildningen. Vidare kommer Sveriges regering att stå värd för ett internationellt seminarium i maj 2004 på temat utbildning för hållbar utveckling, SFS har i slutet av verksamhetsåret inlett en dialog med regeringskansliet på hur SFS kan medverka i förarbetet och även under själva seminariet. Frågan om hur studentmedverkan ska se ut har även diskuterats med Svenska Ekodemiker.

SFS har genom arbetet under året skapat en plattform för fortsatt engagemang och arbete för hållbar utveckling. Diskussionen om högre utbildning och hållbar utveckling är på många sätt högaktuell idag och det är bra att SFS har börjat skaffa sig kompetens i frågan och börjat arbeta mer aktivt med den. Fullmäktige beslutade för verksamhetsplanen 2003/04 att hållbar utveckling ska vara ett av SFS perspektivområde, som ett sätt att säkra arbetet med hållbar utveckling.

Pedagogiska meriter

SFS anordnade tillsammans med Myndigheten för Sveriges nätuniversitet i december en konferens kring det svenska nätuniversitetet där bland annat de nya pedagogiska förutsättningar som råder vid nätundervisning togs upp. Deltagarna bestod främst av representanter för medlemskårerna samt anställda vid nätuniversitetet. Konferensen syftade till att diskutera Nätuniversitetets situation i dagens samhälle samt vilka möjligheter och problem som kan föreligga för lärosätena vid utvecklandet av nätundervisning i större skala. Konferensen innebar ett för SFS relativt nytt arbetssätt där en konferens anordnas tillsammans med en myndighet. Detta fungerade mycket väl och ledde till att ett liknande samarbete inleddes med Rådet för högre utbildning. Samarbetet ledde till en workshop för studentaktiva kring pedagogisk meritering. Denna hölls i slutet på maj månad och upplevdes som väldigt inspirerande och givande av deltagarna.

Rådet för högre utbildning, ett råd nära kopplat till Högskoleverket, har också inlett en stor inventering av hur pedagogisk meritering dokumenteras hos landets universitet och högskolor. SFS har följt detta arbete med stort intresse och har också vid olika tillfällen träffat de ansvariga för detta projekt. Arbetet kommer att ske fortlöpande och det material som vid tidpunkten tagits fram fungerade också delvis som en grund för den workshop som hölls i samarbete mellan Rådet för högre utbildning och SFS i maj. Även andra initiativ på området, såsom de satsningar på pedagogisk meritering som under året skett i Uppsala och Lund, har följts med intresse. Vidare ombeddes SFS under våren att delta i projektgruppen för Sveriges första konferens på området pedagogisk förnyelse vilket också skedde. Projektgruppen kommer att fortsätta arbeta fram till dess att konferensen äger rum i slutet på november 2003. Under våren hölls även ett antal föreläsningar kring pedagogiska meriter och pedagogisk förnyelse, såväl på SFS utvecklingsdagar som ute på ett flertal medlemskårer.

Resurstilldelning

Frågan om resurstilldelningen till högskolesektorn, såväl mätt i kvantitativa termer som utifrån modell för fördelning av dessa medel, har länge legat högt på SFS dagordning. SFS styrelse ansåg vid konkretiseringen av verksamhetsplanen att frågan dock halkat ned från den utbildningspolitiska diskussionens dagordning, och att nya grepp och vinklar var nödvändiga för att kunna nå resultat. Detta har skett genom att frågan om utbildningskvalitet i mer traditionell mening ersatts med andra alternativa konsekvensbeskrivningar av resurstilldelningens urholkning, såsom hur bristande utbildningsresurser riskerar att slå mot högskolans uppdrag att förmedla värderingar om frågor som demokrati och jämställdhet.

Denna vinkel har applicerats i artiklar som SFS fått publicerade under verksamhetsåret. Särskilt fokus på resurstilldelningsfrågan har även skett i SFS arbete med sammanfattning och kommentarer av regeringens budget- och vårproposition. En delstrategi mot målet om höjd per capita-ersättning för alla högskoleutbildningar i Sverige har också varit att söka samarbete med andra organisationer, som genom sin profil och verksamhet kan komplettera SFS. Genom sonderingar visade sig Sveriges universitetslärarförbund (SULF) vara intresserat av att samverka med SFS. Resultatet blev en för SFS och SULF gemensam uppvaktnings av riksdagens utbildningsutskott, där problemen med resurstilldelningen för grund- och forskarutbildningen lyftes fram. Denna uppvaktnings följdes sedan upp vid möten med de olika partigrupperingarna.

En del av resurstilldelningssystemet som skiljer sig från det övriga resurstilldelningssystemet är systemet för Sveriges lantbruksuniversitet, SLU. Då situationen för SLU ifråga om resurstilldelning är nog så alarmerande har SFS under våren vid flera tillfällen uppmärksammat i media och för politiker vilka konsekvenser detta kan komma att få. Draghjälp i frågan om resurstilldelningen till SLU kom i form av uppmärksammade artiklar, bland annat om nedläggningshot för hästakuten vid Ultuna, och med hjälp av detta kunde SFS i en omfattning som organisationen tidigare inte lyckats uppnå verka för ökad resurstilldelning, inte bara för veterinärutbildningen utan för alla utbildningar vid SLU. SFS har här också fått lägga särskilt mycket tid för att stötta de lokala studentkårerna vid SLU, då dessa är såväl små som utan arvoderade funktionärer.

Ackreditering och kvalitetssäkring

Ett ökande antal aktörer verkar idag inom området ackreditering. Ackreditering innebär en extern bedömning och godkännande av ett lärosätes eller en utbildnings kvalitet. Den ökade rörligheten i Europa, inte minst genom implementeringen av Bolognaprocessen, har bidragit till ett ökat intresse för att kunna garantera den kvalitativa nivån på olika utbildningar. Fenomenet är relativt nytt för svenska förhållanden och utvecklingen går snabbt framåt. Det har därför varit viktigt för SFS att inte lämna området obevakat. Detta gäller inte minst studentinflytandefrågor.

SFS medverkade under verksamhetsåret i slutförandet av Högskoleverkets rapport »Ackreditering. En öppen fråga.« (Arbetet med denna skrift hade inletts föregående verksamhetsår, med SFS dåvarande internationella sekreterare som studentrepresentant.) Skriften innehåller en principiell genomgång och kartläggning av ackreditering och ackrediteringsaktörer. En dimension som SFS särskilt har betonat i detta arbete är studentinflytandet i ackrediteringsprocessen.

SFS sammanställde i slutet av verksamhetsåret en egen rapport kring ackreditering. Denna rapport fokuserade på att ge en översikt över ackreditering som fenomen, vilka organisationer som idag genomför ackrediteringar samt vissa regelverksfrågor i samband med ackreditering av svenska högskolor eller utbildningar.

Ackreditering behandlades också under SFS vårkonferens om Gränslös utbildning. För att väcka tankar och påbörja en diskussion om ackreditering ägnades ett av konferensens seminarier till att diskutera detta ämne.

Arbetsmiljö

Arbetsmiljö för studenter är en fråga som ständigt är aktuell. Det är en fråga som egentligen alltid finns på agendan både för SFS och för SFS medlemmar. Anledningen är att en god arbetsmiljö är en grundläggande förutsättning för att man som student ska kunna fungera i sin vardag på sin utbildning. Idag finns fortfarande stora brister i arbetsmiljön för studenter, brister som både är kopplade till den psykosociala miljön men även till den fysiska. I det politiska arbetet kring arbetsmiljö är det lätt och många gånger bra att koppla den frågan till andra områden, som till exempel olika aspekter av det studiesociala.

Under året har SFS kontinuerligt lyft upp arbetsmiljö och frågor knutna till dem i kontakter med andra organisationer och myndigheter. Här kan till exempel arbetet gentemot den studiesociala utredningen nämnas. Arbetsmiljöfrågor och gemensamt agerande i dessa har även diskuterat med studenthälsor och SULF. Under året har SFS försökt knyta för organisationen nya kontakter för att skapa en bättre påverkansgrund. Exempelvis har arbetsmiljöverket uppvaktats för att uppmärksamma dem på studentgruppens situation och påpeka att de borde arbeta mer mot högskolesektorn och då framförallt för att förbättra studenters arbetsmiljö.

Under året har SFS arbetat fram ett uppdaterat utbildningsmaterial för kårer och kåraktiva. Materialet förväntas kunna presenteras under nästkommande verksamhetsår. Tanken med materialet är att det ska underlätta kårers och kåraktivas arbete med arbetsmiljö på lokalt plan, både som en lathund och en inspirationskälla.

Rättsäkerhet för forskarstuderande

Vid verksamhetsårets inledning florerade en mängd rykten om att en större utredning av forskarutbildningen skulle tillsättas. Samtidigt pågick en utredning om de forskarstuderandes rättsäkerhet på högskoleverket, och samma myndighet planerade också en undersökning av svensk forskarutbildning som uppföljning till den framgångsrika undersökningen »student-spegeln« som presenterades under hösten. Ett huvudmoment i SFS arbete med rättsäkerheten har sålunda varit att bevaka och påverka dessa utredningar. Dessutom hade det sedan ett tag tillbaka uttryckts önskemål om en uppdatering av SFS juridiska hjälpreda för forskarstudenter, och önskemål fanns även om att denna uppskattade skrift skulle finnas att tillgå även på andra språk än svenska. Uppdateringen har genomförts under hösten, och även översatts till engelska. Utöver detta har de forskarstuderandes rättsäkerhetsproblematik varit föremål för flera artiklar och påpekanden vid uppvaktandet av ansvariga politiker och tjänstemän, bland annat vid en gemensam uppvaktning av riksdagens utbildningsutskott tillsammans med Sveriges universitetslärarförbund, SULF.

SFS bearbetade under hösten Utbildningsdepartementet och de olika politiska grupperingarna i riksdagens utbildningsutskott om att den nödvändiga utredningen om forskarutbildningen skulle tillsättas. En sådan utredning tillsattes också i december. SFS tog tidigt kontakt med utredaren, och har under verksamhetsåret haft ett nära och fruktsamt samarbete med utredningen. Kritik mot utredningens otillräckliga resurser i förhållande till den gedigna arbetsuppgiften framfördes också i samband med tillsättandet. Genom att ha varit med i ett tidigt skede av utredningen kunde SFS påverka formerna för utredningen, och även tillsättningen av biträdande utredningssekreterare. Utöver en rådgivande grupp där SFS var representerad anordnades under våren också en doktorandträff i samarbete mellan SFS och forskarutbildningsutredningen. Såväl utredare som utredningssekreterare har också medverkat vid ett flertal möten med SFS doktorandkommitté.

Högskoleverkets utredning om de forskarstuderandes rättsäkerhet lades ned i samband med att regeringens forskarutbildning tillsattes. Resultaten av utredningen stannade som internt arbetsdokument för HSV, men kom SFS tillhanda genom SFS representant i referensgruppen för utredningen.

SFS har under verksamhetsåret också deltagit i utformandet av den undersökning som kom att kallas »doktorandspegeln«. I detta arbete har SFS doktorandkommitté varit särskilt behjälplig, och undersökningen har berikats väsentligt genom de synpunkter som framförts till utredaren från SFS doktorandkommitté, bland annat vid de tillfällen personer från kommittén gästade doktorandkommitténs möten. SFS har också fått ta del av de samlade uppgifterna från undersökningen i obearbetad form, vilket är ett unikt statistiskt material om forskarutbildningen i Sverige.

Utöver den uppdatering och översättning till engelska som skett av SFS skrift »hjälpreda för aktiva doktorander«, har SFS också deltagit vid flera konferenser för nyantagna forskarstudenter i syfte att informera om vanliga problem som forskarstuderande riskerar att råka ut för. Särskild information om vanliga problemsituationer för forskarstuderande, inte minst ifråga om rättsosäkerhetssituationen, har också funnits med vid SFS utvecklingsdagar.

REAGERA

Examina

En faktor som i allt högre grad har kommit att påverka den högre utbildningen i Sverige är Bolognaprocessen. Bologna-processen initierades 1999 genom att 29 europeiska länder skrev under den så kallade Bolognadeklarationen, med syfte att utveckla det europeiska samarbetet inom högre utbildning. En stor vikt lades vid studenternas rörlighet mellan de olika ländernas utbildningssystem och på arbetsmarknaden. Bolognadeklarationen innehåller ett antal mål för att skapa ett europeiskt område för högre utbildning till 2010. De övergripande målen är att främja rörlighet, att främja anställningsbarhet, samt att främja Europas konkurrenskraft/attraktionskraft som utbildningskontinent. Dessa övergripande mål är sedan indelade i ett antal konkreta delmål.

Målen i Bolognadeklarationen följdes upp vid ett ministermöte i Prag 2001 och ytterligare ett uppföljningsmöte på ministernivå äger rum i Berlin september 2003. Mellan dessa möten har en rad konferenser och möten hållits för att utbyta erfarenheter, följa upp och utveckla olika delar av Bologna processen. Av de konferenser som har hållits har ett antal arrangerats som officiella Bolognakonferenser. Därutöver har konferenser och möten arrangerats av olika organisationer, som exempelvis ESIB och European University Association (EUA).

Bolognadeklarationen är inte ett juridiskt bindande dokument. Måluppfyllelsen bygger på att de deltagande länderna förväntas sträva efter dessa gemensamt uppsatta mål. Processen att nå Bolognadeklarationens mål drivs av en rad aktörer; regeringarna i de undertecknande länderna, universitet och högskolor, studentorganisationer etcetera. De främsta svenska aktörerna är Utbildningsdepartementet, Högskoleverket, SFS samt Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF). Även enskilda universitet och högskolor liksom lokala studentkårer och Sveriges Universitetslärarförbund (SULF) har spelat en viktig roll i processens framåt drivande i Sverige.

På grund av den dynamik som präglar Bolognaprocessen har det varit viktigt att SFS kontinuerligt deltagit i möten och konferenser som arrangerats såväl i Sverige som ute i Europa. Under året har SFS presidium också deltagit i en rad konferenser med koppling till Bolognaprocessen. I vissa konferenser har SFS, genom sitt ordförandeskap för ESIBs Education Working Group, formellt sett deltagit som representant för ESIB. Bland de konferenser presidiet deltog i kan nämnas tre av de officiella Bolognakonferenserna (Credit Transfer and Accumulation: the Challenge for Institutions and Students, Recognition and Credit Systems in the Context of Lifelong Learning och Student Participation in Governance in Higher Education) samt EUA:s förberedande konferens inför ministermötet i Berlin (EUA Convention of European Higher Education Institutions, Strengthening the Role of Institutions).

Lissabonkonventionen är ett dokument som har skapats vid sidan av Bolognaprocessen, men som tydligt griper in i arbetet med att främja rörlighet och anställningsbarhet. Konventionen syftar till att öka graden av erkännande av examina mellan olika utbildningssystem. Som en följd av Lissabonkonventionen har Sverige infört en bilaga till examensbevis, ett så kallat Diploma Supplement, med beskrivning av utbildningens uppläggning, innehåll, nivå etcetera. Som ett led i implementeringen av Lissabonkonventionen genomförde Högskoleverket ett antal informationsdagar om erkännandefrågor och Diploma Supplement. Informationsdagarna vände sig till personal på universitet och högskolor och hölls i olika delar av landet. SFS medverkade vid dessa informationsdagar med ett anförande kring studentperspektiv på det behandlade ämnet.

Den konkreta Bolognafråga som SFS huvudsakligen inriktade sitt arbete på under året är den översyn av examensfrågor Utbildningsdepartementet påbörjade i början av hösten 2002. Översynen indelades i två steg. I det första steget utreddes en anpassning av svensk högre utbildning och examina till i en indelning i två nivåer, i enlighet med ett av Bolognaprocessens delmål. Resultatet av det första steget redovisades i en delrapport i mars 2003. Steg två, som planerats vara klart i slutet av 2003, omfattar en översyn av svenska yrkesexamina samt en utredning av frågan om anpassning av det svenska poängsystemet och den svenska betygsskalan till European Credit Transfer System (ECTS). I december 2002 anordnade SFS en endagskonferens som ägnades dels åt examensöversynen, dels åt Lissabonkonventionen. På konferensen deltog ett 20-tal kåraktiva, samt representanter för Utbildningsdepartementet och Högskoleverket. I maj 2003 lämnade SFS yttrande över examensöversynens första delrapport. SFS yttrande hade föregåtts av en remissomgång till studentkårerna samt diskussion i SFS doktorandkommitté. I yttrandet framhölls att SFS ser positivt på den ambition som präglar examensöversynen, men samtidigt efterlystes en djupare analys av nivåindelning av svenska examina, och då särskilt magisterexamen.

Under året har SFS varit representerat i den nationella Bologna-gruppen, vilken i övrigt har bestått av representanter för Utbildningsdepartementet, Högskoleverket och SUHF. Gruppens arbete har i huvudsak varit av informell karaktär och har

omfattat utbyte av information och åsikter kring aktuella frågor rörande Bologna-processen. Exempel på frågor som har diskuterats är den svenska examensöversynen samt förberedelserna inför ministermötet i Berlin, och då bland annat utkast till Berlinkommunikén. SFS har under året också varit representerat i SUHF:s arbetsgrupp för översyn av examensordningen. Arbetsgruppens uppgift har varit att följa Utbildningsdepartementets översyn av examensfrågor. Bland annat utarbetade arbetsgruppen SUHF:s remissvar på examensöversynens första delrapport.

Studenternas trygghetssystem

SFS har under många år kämpat för att förbättra den studiesociala situationen för studenterna i Sverige. Främst har SFS gett namn åt och belyst den problematik som gör att studenter ofta hamnar utanför och mellan olika trygghetssystem, det vill säga systemfel. SFS har i kampen för ett acceptabelt studiesocialt system belyst specifika studentgruppers situation, till exempel studenter med barn och forskarstuderande. SFS mångåriga krav på en studiesocial utredning hörsammades äntligen under det här året. Tyvärr blev det en grumlad glädje, då utredningens direktiv var vaga och inte gav särskilt stort utrymme för några verkliga förändringsförslag. Förhoppningen är ändå att utredningen som ska presentera sitt arbete i december 2003, med sin analys vågar föreslå ändringar som kan täppa till hålen i det såll som kallas trygghetssystem för studenter.

Efter att direktiven blivit offentliga fokuserades det mesta av höstens arbete på att få direktiven till den studiesociala utredningen mer konkreta. Det skedde genom möte med företrädare för de olika riksdagspartierna, i både socialförsäkringsutskottet och utbildningsutskottet. Ett möte ägde också rum mellan SFS, SACO studentråd, TCO och de olika politiska student- eller ungdomsorganisationerna. Syftet med det mötet var att ta reda på i vilken stor utsträckning som dessa organisationer delade SFS åsikter, och på så viss kunna påverka politiker gemensamt. Kontakt togs också tidigt med utredaren för utredningen för att kunna presentera SFS syn och åsikter. SFS fick sedan också en plats i den referensgrupp som bildades till utredningen. Direktiven ändrade inte, dock kom det till ett tilläggsdirektiv som handlade om att se över hur ett barntillägg kan se ut. I och med platsen i referensgruppen fick SFS en bra insyn i utredningens löpande arbete. SFS kunde därför kontinuerligt framföra sina åsikter och belysa dem med exempel från verkligheten. Arbetet i referensgruppen kommer att fortsätta under hösten 2003.

Mycket medialt arbete lades också ned på frågan ända från Almedalsveckan på Gotland i juli 2003, då SFS spred pressmeddelande med rubriken »Familjepolitik – inget för studenter« och var med och såg till att frågan lyftes och till slut blev ett vallöfte.

SFS har en lång erfarenhet att arbeta med de studiesociala frågorna. Året som har gått har därför inte bara präglats av arbetet gentemot den studiesociala utredningen och media, utan även mot regering och riksdagspartier. Till exempel lyftes frågan och angränsade frågor nästan alltid i kontakter med partiföreträdare, bristerna i trygghetssystem belystes också när höstens budgetproposition kommenterades.

Under verksamhetsåret lämnade också SGI-utredningen en delrapport som SFS lämnade ett remissvar på. Ett remissvar som kan ligga till grund för SFS slutgiltiga svar på utredningen.

Tyngdpunkten för arbetet med de studiesociala frågorna har legat på att försöka föra fram en enhetlig syn på trygghetssystem. SFS har kallat sin syn på trygghetssystemen för kompetenslinjen och samma namn fick även en skrift som producerades av SFS under ett tidigare verksamhetsår. Syftet med kompetenslinjen är att försöka få beslutsfattarna att komplettera arbetslinjen med kompetenslinjen, det vill säga att även studier ska kvalificera in till samhällets trygghetssystem. I och med SGI-utredningen och studiesociala utredningen måste SFS konkretisera sina åsikter vad gäller kompetenslinjen. Ett arbete som har påbörjats under detta verksamhetsår och som förhoppningsvis kommer att fortsätta under nästa. SFS fullmäktige 2003 valde därför att ha studenters ekonomiska och studiesociala situation som profilfråga för verksamhetsåret 2003/04. Detta beslut möjliggör för styrelsen att fortsätta arbetet med konkretiseringen av SFS åsikter gällande kompetenslinjen.

IMPLEMENTERA

Åtgärder för breddad rekrytering

SFS har arbetats med denna fråga i verksamhetsplanen på ett väldigt brett plan och den har också delvis varit kopplad till profilfrågan »Jämställdhet i högskolan«, då det har funnits naturliga beröringspunkter mellan de två. Det viktigaste som gjorts

under året är den kartläggning av högskolornas arbete med likabehandlingslagen och breddad rekrytering (exempelvis arbetet med olika planer för ökad mångfald) som gjordes under senare delen av våren. Resultatet av denna kartläggning ledde till en rapport vars innehåll bland annat pekade ut att en tredjedel av landets högskolor bröt mot lagen i dessa frågor. Rapporten fick stor uppmärksamhet och ledde till en hel del diskussion och dialog med högskolorna som hade blandade reaktioner på att för första gången få likabehandlingsfrågorna uppmärksammade på ett mer konkret sätt. För att få ett så heltäckande resultat som möjligt gjordes parallellt en mindre undersökning om hur studentkåren uppfattade sina högskolors arbete med frågorna. Värt att notera är att utredningsarbetet utfördes i samband med att Högskoleverket gjorde sin uppföljning av den så kallade frankingen (Högskoleverket gjorde under hösten 1999 en bedömning av lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande och social och etnisk mångfald), vilket öppnade för möjligheter till en dialog mellan de två projekten. SFS kartläggning utmynnade i en rapport som till viss del lyfte fram jämställdhet, vilket gjorde det naturligt att även till viss del koppla den även till profilfrågan.

Vidare så beslutade SFS styrelse under januari styrelsemöte om dokumentet »SFS tycker till om Alternativt urval« som där- efter ledde till ett antal artiklar i olika tidningar och dokumentet har också presenterats vid ett antal olika tillställningar. Då den så kallade »frikvoten» vid tidpunkten ännu inte börjat användas i praktiken kom rapporten huvudsakligen behandla SFS samlade syn på urvalsmetoden som sådan med de potentiella vinster och förluster den skulle kunna innebära.

Under året har också en viktig del av arbetet med frågor kring breddad rekrytering varit att ha en god och utvecklad kontakt med de fyra ombudsmännen, JämO, DO, HomO och HO. Detta har under året skett framförallt i form av ett antal möten med desamma, men också i form av deltagande i olika aktiviteter av gemensamt intresse och en flitig e-post- och telefonkontakt. Det är främst kansliet som har underhållit kontakten med tjänstemännen hos ombudsmännen. En kontakt som är till ömsesidig nytta. Kontakterna med ombudsmännen leder till ett bra informations- och kunskapsutbyte, vilket är viktigare än någonsin eftersom ombudsmännen har tillsynsansvar för lagen om likabehandling. SFS kan där bidra med mycket kunskap om hur högskolevärlden är organiserad. Naturligtvis framför SFS även synpunkter och åsikter om vad som enligt SFS mening är viktigast att ombudsmännen granskar när det gäller lagen om likabehandling.

Även en rad andra frågor uppmärksammades under året. Bland annat gavs veckan innan högskoleprovet tillfälle för SFS att påtala provets svagheter och styrkor när det kommer till att bredda rekryteringen till högskolan, vilket också ledde till en bredare diskussion kring antagning och urval. SFS fick också en del media i samband med att lagen om likabehandling blev ett år, vilket för en stund satte extra fokus på de för studenterna så viktiga frågorna.

Studiemedel

SFS-rapporten »Ett år med det nya studiemedelssystemet« släpptes i september 2002.

I »Ett år med studiemedelssystemet« påtalades det att det nya studiemedelssystemet kommer att slå hårt ur ett jämställdhetsperspektiv vad gäller återbetalningen samt även de tänkbara effekterna på det livslånga lärandet och det faktum att de hårdare återbetalningsreglerna kan försämra möjligheterna till att förbättra den sociala snedrekryteringen.

SFS har för CSN poängterat vikten av goda informationskanaler mellan CSN och de studerande samt att dessa kanaler nyttjas för att sprida information kring CSN:s verksamhet. SFS bad Unga Synskadades riksförbund göra en granskning av CSN webbplats, en granskning som sedan CSN tog del av. Reaktionen från CSN blev positiv och från myndighetens sida gav man ett halvt löfte om att SFS ska kunna fungera som remissinstans vid utformningen av framtida blanketter och annat informationsmaterial. Ett löfte som ännu inte har infriats.

CSN och studiemedel är en fråga som ständigt är aktuell. Under året har SFS varit aktiva i debatten i media om återbetalningssystemets nackdelar och varför så många före detta studenter hamnar i kronofogdemyndighetens register. SFS har även fört en dialog mellan Riksskatteverket och CSN om hur informationen kan bli bättre för att få bukt med problemet att många med studiestödsskulder hamnar hos kronofogden. SFS ser dialogen med dessa myndigheter som positiv, även om SFS är av åsikten att det snarare är studiemedelssystemet i sig som behöver förbättras, inte informationen om det.

Under året har rapporten som släpptes i september varit utgångspunkten i arbetet för att förbättra det nuvarande systemet, frågan har även kopplats ihop med andra som till exempel livslångt lärande och studenters trygghetssystem i allmänhet.

Det livslånga lärandet

Det uppdrag som SFS fullmäktige givit genom verksamhetsplanen ifråga om det livslånga lärandet var till största delen inriktat på att kartlägga de gångna årens arbete med frågan, såväl kring hur frågan tolkats rent praktiskt konkretiserats som hur väl detta har förmåtts implementeras vid landets lärosäten.

Då en mer fullständig kartläggning av detta skulle ligga utanför ramen för SFS kanslis kapacitet har den beprövade SFS-taktiken att så att säga låta andra göra grovjobbet tillämpats. Sålunda har arbetet med frågan om det livslånga lärandet till största delen gått ut på att få Högskoleverket, som vid verksamhetsårets början hade en pågående utredning om livslångt lärande, att rikta in sig på de för SFS intressanta aspekterna.

Strategin att inrikta sig på Högskoleverkets utredning visade sig framgångsrik, i sådan mening att när utredningen presenterades täckte den just de frågor som SFS fullmäktige önskat få klargjorda. Som komplement till denna utredning gjorde SFS under våren en undersökning i syfte att fördjupa sig i vissa aspekter av Högskoleverkets utredning, med utgångspunkt i det material som utredningen resulterat i. På grund av den tunga arbetsbelastningen i samband med den höga sjukfrånvaron under våren färdigställdes dock aldrig denna rapport, och nedprioriteringen av rapporten gjordes mot bakgrund av att de frågor som SFS fullmäktige tagit upp i verksamhetsplanen redan besvarats genom den utredning som Högskoleverket presenterat.

ORGANISATION

Presidialernas boendesituation

Bakgrunden till det av SFS fullmäktige givna uppdraget att trygga SFS presidiums bostadssituation var att man under flera år haft en situation där verksamheten blivit lidande på grund av att presidialerna vid många tillfällen under sin mandatperiod varit tvungna att flytta. Svårigheten att hitta en bostad i Stockholm på så kort varsel som det innebär med fullmäktigesammanträdet och valet av presidialer mindre än en månad innan överlämningen har också varit ett återkommande bekymmer, som i hög grad försvårat SFS politiska arbete.

Den inledande strategin var att arrangera bostäder för SFS presidium inom Stiftelsen Stockholms Studentbostäders (SSSB) bestånd, en lösning som tidigare funnits men som visade sig vara omöjlig på grund av den rådande studentbostadsbristen. Istället kom lösningen fram i samband med att Södertörns högskolas studentkår, SöderS, ansökte om medlemskap i SFS. Studentkåren förvaltar en fastighet i Flemingsberg som innehåller studentbostäder, och kåren var villig att upplåta rum i fastigheten till SFS presidium.

SFS kommersiella verksamhet

Under flera år har det funnits ett missnöje inom SFS fullmäktige och bland SFS medlemskårer mot att arbetet med de av SFS hel- och delägda bolagen kommit att kräva så pass stor del av arbetstiden för SFS presidium och SFS styrelse. Detta missnöje har även i minst lika stor utsträckning funnits i SFS styrelse och SFS presidium, och sålunda gavs SFS styrelse för verksamhetsåret i uppdrag av SFS fullmäktige att åtgärda situationen och särskilja verksamheten så att SFS styrelse och SFS presidium fortsättningsvis kan fokusera på det uppdrag som SFS fullmäktige givit genom verksamhetsberättelsen.

SFS inledde omedelbart detta arbete genom att utforma rutiner för hur arbetet i bolagen och rapporteringen av detta ska ske. Inte minst har en praxis för arbetsfördelning mellan presidium och bolagsstyrelseledamöter utformats, för att säkerställa att inte presidiet ska behöva agera i bolagsfrågor där detta inte är befogat utifrån SFS perspektiv som ägare.

Den fråga som kommit att ta störst tid under verksamhetsåret, och som förmodligen också kommer att få störst konsekvenser för SFS verksamhet på sikt har varit arbetet med att frånhålla SFS sådan finansiell risk, som riskerat gå ut över SFS kärnverksamhet. Just detta att SFS under flera år tvingats skjuta till pengar till de hel- och delägda bolagen har upplevts som ytterst besvärande och situationen har ansetts långsiktigt ohållbar.

Arbetet med att åtgärda denna finansiella risk har inneburit att SFS under hösten fört förhandlingar med Gouda, det bolag som SFS samäger studentförsäkringsbolaget Första med, om hur SFS ska kunna undgå den finansiella risk som ägandet av bolaget innebär. Detta ledde fram till en lösning där Gouda köper SFS aktieandel i Första, och som samtidigt tryggar situa-

tionen för de studenter som är försäkringstagare i bolaget. Förhandlingarna skedde framförallt under hösten, och ledde fram till att SFS styrelse godkände försäljningen. Våren användes sedan till det tekniska utformandet av avtalen, vilket kröntes med undertecknandet av avtalen i maj 2003. Gouda har under processen varit mycket tillmötesgående, och förhandlingarna har utfallit till ett för SFS mycket förtjänstfullt avtal.

Organisationsutveckling

Arbetet med organisationsutvecklingen knöts i mångt och mycket ihop med det långsiktiga strategiarbetet. Därför valde SFS presidium tillsammans med ekonomi- och utvecklingschefen i början av året att vänta med många av punkterna under denna rubrik tills våren, och börja med stora övergripande diskussioner och arbete. Tanken med strategi och organisationsutvecklingsarbetet var att till fullmäktige presentera en proposition med ett förslag till en ändamålsparagraf (se stycket om strategiarbetet) och att även när året var klart hunnit med alla punkterna i verksamhetsplanen. På grund av oförutsedda händelser sprack tidsplanen vad gällde strategiarbetet och då även när det gäller organisationsutveckling. Mycket hanns ändå med, bland annat har ett webbaserat debattforum blivit klart och verksamhetsplanen gavs större vikt vid årets fullmäktige.

Även om det inte är alla punkter som kan prickas av efter detta verksamhetsårets slut vad gäller organisationsutveckling, ska det ändå framhållas att organisationsutvecklingen ägnades mycket tid under året, exempelvis i samband med diskussioner om valprocesser och beredande organ till styrelsen. Även det faktum att SFS styrelse ägnade mycket tid åt sina mötesformer och mötesklimat måste ses som en del av organisationsutvecklingen. Framförallt eftersom styrelsen genom en väl planerad och genomförd överlämning kunde dela med sig av slutsatser och synpunkter till nästkommande styrelse. Detta gör att nästa års styrelse inte behöver börja om helt på noll utan förhoppningsvis kan dra nytta av årets styrelses arbete.

ARBETSFORMER I FÖRÄNDRING

Internationellt arbete

Ända sedan SFS grundades 1921 har internationell verksamhet varit en viktig del av den uppgift som organisationen tilldelats från landets studentkårer. Genom åren har SFS engagemang i internationella frågor tagit sig många olika former och varit allt ifrån närmast obefintligt till att ha hela världen som intresseområde. Sedan början på 1980-talet har dock ett tydligt fokus på europeisk utbildningspolitik utkristalliserat sig. Allt eftersom den europeiska samarbetsorganisationen ESIB har stärkt sitt inflytande och i och med det ökade samarbetet som Bolognaprocessen har inneburit mellan de europeiska länderna, har det blivit allt tydligare att SFS måste vara en stark aktör såväl internationellt som nationellt, för att på bästa sätt kunna arbeta för Sveriges studenter. Sverige är en del av den gemensamma arena för högre utbildning som de europeiska länderna gemensamt avser att skapa.

För tre år sedan valde SFS fullmäktige att göra en extra satsning på de internationella frågorna genom att arvoda en internationell sekreterare, en tjänst som funnits även tidigare i SFS historia, men som sedan en längre tid tillbaka är avskaffad. Syftet var att förstärka SFS kompetens på internationella frågor vilket också på många sätt har lyckats. SFS internationella sekreterare fick snabbt en väldigt stark ställning inom ESIB och i andra internationella sammanhang genom att vara pålästa, drivna och engagerade. För SFS del var dock situationen inte helt oproblematiskt i och med att all kunskap i internationella frågor samlades kring en enda person som dessutom spenderade stora delar av sin tid utomlands. Detta i kombination med att de internationella frågorna ändrat karaktär, såtillvida att de allt oftare direkt berörde även den nationella utbildningspolitiken, skapade en bild av att förändringar behövde göras. Ett samförstånd skapades kring att återigen avskaffa den internationella sekreteraren och istället utöka presidiet med en vice ordförande till en grupp av totalt fyra, vilket också skedde till verksamhetsåret 2002/03.

Redan från verksamhetsårets början visste därmed SFS presidium vilken stor utmaning man ställts inför. Den internationella kompetensen skulle nu spridas ut över hela gruppen enligt den sakfrågeindelning som redan skett gällande nationella frågor. Samtidigt fanns ett omfattande internationellt kontaktnät och en rad redan påbörjade åtaganden att fullfölja. Inledningsvis ledde detta till en hel del inkörningsproblem där det var svårt att veta vem som skulle göra vad och när. Efterhand blev detta dock betydligt tydligare, och fungerande ansvarsområden skapades. Det visade sig också att det som väntat fanns stora fördelar med att alla presidialer hade kunskap kring viktiga internationella frågor, vilket på många sätt skapat en betydligt större trovärdighet för SFS inom områden som till exempel Bolognaprocessen. Delvis kan den spetskunskap som den internationella sekreterare hade sägas ha bytts ut mot bredd, men samtidigt framgår det tydligt att SFS inte bara upprätthållit sin ställning internationellt utan också stärkt den.

De krav som kommer att ställas på SFS i framtiden när det gäller dess internationella verksamhet är än större än de idag. Det kommer i princip att vara helt omöjligt att bedriva nationell utbildningspolitik utan att samtidigt koppla denna till den europeiska utbildningsarenan. Samtidigt kommer det tillkomma ett betydande ansvar att på bästa sätt förbereda medlemskåren för den utveckling som väntar.

Doktorandfrågorna

SFS fullmäktige valde att inför verksamhetsåret 2002/03 genomföra flera viktiga organisatoriska förändringar. En av de viktigaste var avskaffandet av tjänsten som doktorandombudsman. SFS hade innan under några års tid haft en heltidsarvoderad förtroendevald doktorandombudsman, utsedd av styrelsen, med ett särskilt uppdrag att försvara de forskarstuderandes situation i Sveriges högre utbildning.

Lösningen med en gemensam nationell studerandeorganisation för såväl grund- som forskarstudenter är inte så vanlig ifall man ser till situationen i övriga Europa, men innebär en rad fördelar. Dels så finns det många problem för studenter som ser likadana ut oavsett ifall man studerar vid grund- eller forskarutbildningen, men det är också så att SFS i sitt påverkansarbete kan dra nytta av kontaktytor som skapats i arbetet med någon fråga som främst berör grundutbildningsstudenter, för att kunna föra fram synpunkter som rör forskarutbildningen. Att ha en gemensam organisation för forskarutbildnings- och grundutbildningsstudenter ligger slutligen även helt i linje med den syn på förhållandet mellan grund- och forskarutbildning

som SFS företrädare, och som delas av såväl regeringen som flertalet övriga berörda organ. Steget att avskaffa doktorandombudsmannen har inneburit att arbetet med forskarutbildningsfrågorna stärkts markant under året.

Ett problem som tidigare belastat SFS arbete med forskarutbildningsfrågor har varit att doktorandombudsmannen tenderat att genom sitt särskilda ansvar för frågorna också i realiteten har blivit ensam om att ha ansvar för dessa frågor. Det spelar inte någon roll hur väl organisationen skulle lyckas med att rekrytera drivna doktorandombudsmän ifall inte organisationen förmår införliva denna del av sin verksamhet med den övriga verksamheten. Detta problem har flera aspekter, då det även har inneburit ett problem att inte organisationens främsta företrädare, presidiet, haft direkt ansvar för forskarutbildningsfrågorna. Problemet ligger i att det särskilda kontaktnät mot beslutsfattare och tjänstemän som presidiet bygger upp under ett verksamhetsår inte fullt ut kunnat utnyttjas för forskarutbildningsfrågorna. Detta är delvis ett problem när det gäller för doktorandombudsmannen att få tillgång till för forskarutbildningsfrågorna viktiga forum, men framförallt att inte viktiga tillfällen som givits av en slump kunnat utnyttjas fullt ut till forskarutbildningsfrågornas fördel på så sätt som annars kunnat vara fallet.

Med anledning av avskaffandet av förtroendeposterna som doktorandombudsman och internationell sekreterare utökades presidiet också med en presidial till den av stadgan maximalt tillåtna storleken på presidiet om en ordförande och tre vice ordförande. Presidiet valde att fördela de frågor som berör forskarutbildningsfrågorna emellan sig, på samma sätt som länge varit brukligt kring de olika aspekterna av grundutbildningen. Detta har varit en avsevärd styrka i arbetet med att företräda de forskarstuderande, inte minst på så sätt att problemskrivningen som presidiet gjort i sitt påverkansarbete kunnat utgå från exempel hämtade såväl från grund- som forskarutbildningssituationen. Presidiet har haft som princip under verksamhetsåret att i samtliga fall där presidiet uppvaktat myndighetsföreträdare och beslutsfattare exemplifiera med situationen för såväl en grundutbildningsstudent som en forskarutbildningsstudent.

Genom att arbetet med forskarutbildningsfrågorna på detta sätt varit fördelade mellan presidialerna utifrån de olika ansvarsområdena har presidiet förverkligat ambitionen om att ha ett delat ansvar för de frågor som tidigare hanterats av särskilda förtroendevalda. Detta har även gällt ansvaret för doktorandkommittén, där ansvaret för sammankallande och mötesledning roterat inom presidiet. En av presidialerna har dock haft det övergripande ansvaret för doktorandkommittén. Ansvaret för löpande stöd till forskarstuderande i enskilda fall har delats mellan presidiet och den tjänsteman på kansliet som haft ansvar för forskarutbildningsfrågorna.

Doktorandkommittén har under året sammankallats av en presidial (ansvaret har roterat löpande i presidiet), som också har fungerat som mötesordförande under själva sammanträdet. Protokollhanteringen har skötts av kansliet. Närvarorätt vid mötena har ordinarie ledamöter och ersättare haft, likväl som samtliga landets doktorandombud. Viktiga frågor som doktorandkommittén har arbetat särskilt mycket med har varit Högskoleverkets undersökning »doktorandspegeln«, samt den av regeringen tillsatta utredningen av forskarutbildningen i Sverige. I fallet med doktorandspegeln har arbetet skett på så sätt att doktorandkommittén har diskuterat och framfört synpunkter löpande till den presidial som ingått i referensgruppen för undersökningen. I fallet med forskarutbildningsutredningen har dels doktorandkommittén haft att diskutera och kommentera utredningen löpande men har också haft chansen att framföra dessa synpunkter direkt till utredaren och utredningssekreteraren vid det flertal tillfällen då någon av dessa besökt doktorandkommitténs sammanträden. Ett av doktorandkommitténs sammanträden arrangerades dessutom som ett öppet doktorandmöte i samarbete med forskarutbildningsutredningen. Slutligen har doktorandkommittén också givit synpunkter på de remissvar och åsiktsdokument som styrelsen beslutat om, samt varit aktivt involverade i arbetet med framtagandet av propositionen om verksamhetsplan till fullmäktige.

ANNAN VERKSAMHET

Studenternas reserabatter

En viktig ekonomisk fråga för landets studenter är kostnaden för resor, och det har det varit under en lång tid. Redan 1930 uppmärksammade SFS de stora kostnader studenter har för resor, och vilka konsekvenser dessa kostnader får. En utredning av studenternas ekonomiska förhållanden och sociala bakgrund gjordes då med målet att studenter skulle få resa billigare med SJ. Genom att driva frågan om studenternas ekonomi och resekostnader valde SFS för första gången att agera i en större nationell fråga. I förlängningen bidrog detta till att SFS etablerade sig som representanten för Sveriges studenter på ett nationellt plan. Under sitt första decennium, från grundandet 1921, hade organisationen främst representerat sina medlemmar i internationella studentsammanhang.

Sedan 1930-talet har studenternas resekostnader funnits på dagordningen ett antal gånger. Arbetet har från tid till annan också givit resultat. Under många år subventionerades studenternas resor av staten. Dessa subventioner avskaffades dock från och med hösten 1995, vilket hotade att drastiskt öka resandekostnaden för många studenter. Lösningen 1995 blev att utifrån ett egenproducerat kort – studentkortet – förhandla fram rabatter hos SJ, SAS och andra resebolag till alla landets studenter. I sju år kunde studenterna resa med hjälp av dessa rabatter. Inför hösten 2002 aviserade dock SJ att rabatterna skulle dras in för stora grupper studenter. Som motivering till de inskränkta rabatterna hänvisade SJ till, kraftigt överdrivna, uppgifter i media om missbruk av de befintliga studentrabatterna. SJ ställde nu två krav för att ge studentrabatt – dels studier på helfart, dels beviljade studiemedel. Kravet på studiemedel berodde på att den resandes status som student därigenom kunde verifieras via CSN.

De studenter som genom de nya reglerna skulle bli utan studentrabatt var bland annat:

- studenter som inte lever på studiemedel, oavsett om de istället försörjer sig genom stipendier, arbete eller annan inkomst,
- studenter som studerar på deltid, ända upp till 19 av 20 veckor per termin,
- studenter som väljer att ta studiemedel för färre veckor än de studerar, för att på så sätt »spara ihop« till studiemedel utöver de sex år som dagens studiemedelsystem medger,
- studenter som missar en tentamen, om omtentamen hålls under nästa termin,
- studenter från utlandet, både utbytesstudenter och så kallade free movers, eftersom att de inte får svenskt studiemedel,
- forskarstudenter, då den största delen av denna grupp inte försörjs genom studiemedel från CSN.

Kort tid efter SJ:s beslut följde SAS efter och försämrade sina reserabatter på samma sätt. Genom sitt agerande skapade SJ och SAS en egen och mycket inskränkt definition av vem som är student. Förutom att många studenter därigenom blev av med sina reserabatter, så såg SFS en risk att andra bolag skulle följa i SJ:s och SAS spår och inskränka sina rabatter och förmåner på liknande sätt.

När beskedet om de försämrade rabatterna kom på försommaren 2002, reagerade det sittande presidiet snabbt genom att bland annat sända ett öppet brev till utbildningsministern och näringsministern, med krav på rimliga reserabatter för studenter. Presidiet 2002/03 tog under sommaren över frågan genom att låta publicera ytterligare ett öppet brev; nu med krav på att riksdagspartierna skulle agera i frågan. Bakom detta brev stod – förutom SFS – Socialdemokratiska Studentförbundet, Vänsterns Studentförbund, Kristdemokratiska Studentförbundet, Centerpartiets Högskoleförbund, Liberala Studenter och Gröna Studenter. Även Fria Moderata Studentförbundet hade inbjudits att medverka, men avböjde. Detta öppna brev är ett sällsynt exempel på samarbete mellan SFS och den övervägande delen av de partipolitiska studentförbunden.

För att uppmärksamma problemet med de indragna studentrabatterna, och samtidigt visa SJ och SAS på en stark studentopinion, genomfördes den 30 oktober en kampanjdag över hela landet. Kampanjdagen samordnades av SFS, men planering och genomförande lokalt stod studentkårer och andra studentsammanslutningar för. Även studentkårer som inte var medlemmar i SFS deltog aktivt i kampanjen. Från SFS sida producerades kampanjmaterial i form av flygblad samt en särskild kampanjwebbplats på Internet, med information om kampanjen och hur de inskränkta reserabatterna drabbade studenterna. Fram till och med kampanjdagen genomfördes också en namnsamling mot de försämrade studentrabatterna. Totalt insamlades 10 913 namnunderskrifter, vilka senare överlämnades till SJ. Kampanjdagen fick stor uppmärksamhet och en viktig anledning till detta var att den genomfördes samlat av studentkårerna och inte enbart av SFS som centralorganisation.

Under hösten 2002 fördes också samtal mellan SFS, resebolagen och de två rabattkortsleverantörerna (Studentkortet och Mecenat) för att hitta en lösning på problemet med de inskränkta studentrabatterna. Inte minst kontakten mellan SFS och rabattkortsleverantörerna var av betydelse för hur frågan kunde drivas. Detta gällde framför allt arbetet med att hitta ett alternativ till verifieringen genom CSN.

I slutet av hösten 2002 meddelade SJ och SAS att de backade på sina krav för att ge studentrabatt. I fortsättningen skulle det inte krävas beviljat studiemedel, utan endast att studenten är inskriven vid en högskola. Verifieringen skulle kunna ske genom högskolornas register. Kraven på omfattning av studierna sänktes också till 75 procents omfattning och under minst 15 veckor för grundutbildningsstudenter samt en aktivitetsgrad på minst 75 procent för doktorander. Studenterna hade därmed vunnit en halv seger. Samtidigt står fortfarande vid författandet av denna verksamhetsberättelse många studenter utan studentrabatt hos SJ och SAS. Striden för att återställa studentrabatterna kommer att fortsätta. Allt fler framtida aktörer inom järnväg och flyg, liksom andra kommunikationsmedel, gör att kampen för rimliga resekostnader för alla studenter i landet kommer att bli svårare. SFS måste i framtiden inkludera de ökade resekostnaderna i sammanställningar av studenternas ekonomiska situation.

ESIB

En stor del av SFS internationella arbete sker genom den europeiska samarbetsorganisationen ESIB. Organisationen har genom idogt arbete skapat sig en tydlig plattform inom den europeiska utbildningspolitiken, kanske framförallt gällande frågor kring Bologna-processen, men också när gäller till exempel studentmobilitet, studenters sociala situation och frågan om utbildning som handelsvara. SFS har de senaste åren kraftigt utökat sitt engagemang i ESIB, vilket kanske tydligast visas genom att ett flertal personer från SFS blivit förtroendevalda inom ESIB, men också genom flitigt arbete för att stärka ESIB:s anseende såväl nationellt i Sverige som på europaplanet. Detta arbete har tagit sig uttryck i allt från aktivt deltagande i konferenser och andra möten till arbete med den ganska omfattande administration som internationellt arbete ofta innebär.

Det konkreta dagliga arbetet med ESIB-relaterade frågor har tagit sig många former. Exempelvis har SFS valt att stödja ett antal projekt där ESIB och/eller dess medlemmar sökt pengar av EU-kommissionen eller liknande. Ett tydligt exempel på ett sådant projekt är det så kallade »Equality Handbook«-projektet där SFS under verksamhetsårets andra del varit en aktivt arbetande part i arbetet med att skapa en studenthandbok i jämlikhetsfrågor tillsammans med representanter från bland annat Storbritannien, Österrike, Bulgarien och Finland. ESIB behöver också ofta hjälp med information från de olika medlemsorganisationerna. Denna information samlas oftast in via någon form av enkäter och i mesta möjliga mån har SFS försökt vara en aktiv deltagare i dessa. Det har också varit av största vikt att upprätthålla regelbundna kontakter med nyckelpersoner inom ESIB för att på bästa möjliga sätt se till att all nödvändig information om viktiga frågor inom exempelvis Bologna-processen når såväl SFS som dess medlemmar. Slutligen kan också tilläggas att allt arbete på internationell nivå har fått präglas av en stor flexibilitet då saker ofta händer snabbt och med liten om någon förvarning.

SFS har under året deltagit i ett antal olika ESIB-arrangemang, varav de två beslutande församlingarna under höst och vår varit de viktigaste (så kallat Board Meeting – förkortat BM). Höstens BM hölls i Åbo, Finland och behandlade ett flertal väldigt viktiga organisatoriska frågor. Bland annat diskuterades ESIB:s fortsärande väldigt svaga ekonomi intensivt och en höjning av medlemsavgiften skedde också slutligen. Ur SFS synvinkel var kanske den viktigaste händelsen att Johan Almqvist, SFS vice ordförande 2001/02, blev invald som ledamot i ESIB:s styrelse (Executive Committee). Som viktigaste politiska fråga hade studenters studiesociala situation valts ut och denna fråga behandlades såväl på själva mötet som på det seminarium som inledde de första dagarna av den veckolånga tillställningen. Vårens BM hölls i Sofia och hade både färre diskussioner om ekonomi och ett mindre antal val att genomföra. Fokus kunde istället läggas på ett stort antal åsiktsdokument som skulle behandlas, gällande allt ifrån ESIB:s synpunkter på de konkreta Lissabonmålen till jämlikhetsfrågor på ett allmänt plan.

Sedan tre år tillbaka är SFS ordförande land för ESIB:s utbildningsutskott (Education Working Group – förkortat EWG). Sedan BM i Åbo är detta ett ansvar som SFS delar med den brittiska systerorganisationen NUS-UK, vilket har lett till ett nyttillskott av energi och kreativitet i arbetet som har varit välbehövligt, men också till att nya samarbets- och kontaktformer har fått skapas för att på ett bra sätt ha ett nära samarbete som utgår från två länder. Bland annat så har organisationerna träffats utanför ESIB-sammanhang vid två tillfällen, i London respektive Stockholm och en samsyn har där skapats kring den verksamhetsplan EWG skall ha utfört under verksamhetsåret som löper fram till sista december 2003. EWG:s viktigaste uppgifter under året har varit att driva på arbetet med att förändra strukturerna för de olika utskotten inom ESIB, att vara en pådrivande part för att de åsiktsdokument som presenteras på varje BM håller en så hög klass som möjligt och att vara en aktiv part i alla diskussioner inom ESIB gällande utbildningsfrågor.

NOM

Förutom ESIB är SFS medlemmar i det nordiska samarbete Nordiskt Ordförändemöte (NOM). Det nordiska samarbete ska inte ses som en separat del av det internationella arbetet utan som en integrerad. Kontakten med andra nordiska studentorganisationer sker ofta utanför själva NOM, exempelvis vid ESIB-sammansamlingar eller andra träffar. SFS har även ett väldigt bra utbyte med Suomen ylioppilaskuntien liitto/Finlands studentkårers förbund (SYL/FSF). SYL och SFS besökte varandra i samband med respektive organisations överlämning.

SFS deltog vid NOM möte i Reykjavik 30 augusti–2 september 2002.

SFS arrangerade NOM-mötet i Stockholm 3–6 april 2003. Temat för mötet var ett nordiskt perspektiv på Bologna-processen och diskussion om vidare påverkansarbete och samarbete med Nordiska ministerrådet (NMR). Den diskussionen var en fortsättning från Reykjavik och handlade även mycket om huruvida NOM ska ha en mer uttalad politisk inriktning. NOM-mötet i Stockholm ledde inte fram till något sådant ställningstagande, men det är i sig bra att en sådan diskussion kan föras och hålls levande inom NOM. Att definiera vad NOM är och ska vara, är något som måste göras om och om igen.

I samband med NOM mötet arrangerade SFS en del seminarium med anknytning till mötets teman. Bland annat var generaldirektören för Nordiska rektorskonferensen där och talade om kvalitetsgranskning. Hans närvaro på NOM mötet ledde till att de nordiska studentorganisationerna via NOM blev säkrade representation vid en nordisk konferens om kvalitetssäkring som ska hållas hösten 2003 i Sverige. Slutsatsen från NOM mötet i Stockholm är också att även om NOM inte i sig är ett politiskt påverkansorgan är det en bra plattform för de nordiska studentorganisationernas enskilda påverkansarbete vad gäller kanske främst regeringarnas och lärosätenas nordiska samarbete.

SUHF

En fråga som blev aktuell redan under verksamhetsåret 2001/02 och som krävde sin lösning under 2002/03 var SFS förhållande till Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF). SUHF hade under verksamhetsåret 2001/02 efterfrågat studentmedverkan i några av förbundets arbetsgrupper, vilket SFS dock hade avböjt med hänvisning till att grunderna för SFS medverkan var oklara.

SUHF bildades 1995 och är ett samarbetsorgan för Sveriges universitet och högskolor. Medlemskap är frivilligt och öppet för de universitet och högskolor som har rätt att utfärda examen enligt högskoleförordningen. Under 2002/03 var samtliga statliga högskolor medlemmar, liksom de tre stora privata utbildningsanordnarna; Chalmers Tekniska Högskola, Högskolan i Jönköping och Handelshögskolan i Stockholm. SUHF fungerar dels som en mötesplats för samråd och samverkan mellan universitet och högskolor, dels som en aktör i frågor som för universitet och högskolor är av gemensamt intresse. Förbundet arbetar med allt från frågor rörande ekonomisk redovisning och IT-säkerhet till utbildnings- och forskningsfrågor. I samband med högskolereformen 1993 gavs lärosätena rätten att besluta i en rad frågor som tidigare hade avgjorts på central nivå. Detta resulterade i dagens decentraliserade utbildningsväsende. Samtidigt som lärosätenas idag har en stor självständighet, finns det en förväntan från regering och centrala myndigheter, som exempelvis Högskoleverket, Verket för högskoleservice och Vetenskapsrådet, om att lärosätena skall agera mer eller mindre samlat i olika frågor. I detta sammanhang har SUHF kommit att spela en allt större roll, och har därigenom fyllt ett tomrum som 1993 års högskolereform skapade.

Invändningar mot SUHF som organisation har rests från olika håll. En principiellt viktig invändning från studentrörelsen har varit bristen på studentinflytande. Formellt sett är det lärosätena som är medlemmar i SUHF, men dessa representeras endast av respektive rektor och förvaltningschef (motsvarande). Förbundet genomför utredningar och fattar beslut om rekommendationer för lärosätena. De beslut SUHF fattar är i och för sig inte bindande för lärosätena, men de måste ändå ses som en del av lärosätenas policyskapande verksamhet.

För att skapa en grund för samarbete mellan SFS och SUHF, inleddes under hösten förhandlingar mellan organisationernas presidier. Utgångspunkten för SFS i dessa förhandlingar hade dessförinnan diskuterats i styrelsen och gick i korthet ut på att principerna för studentinflytande på universitet och högskolor, det vill säga på lokal nivå, måste få en motsvarighet på nationell nivå, för att ett samarbete skulle kunna komma till stånd. Efter samtal kom SFS och SUHF överens om att SFS skall erbjudas plats i samtliga arbetsgrupper som SUHF inrättar. Vidare skall samråd ske inför SUHF:s styrelsemöte, så att SFS får möjlighet att framföra synpunkter i de frågor styrelsen behandlar. Representanter från SFS skall också ges närvaro-

yttrande-, och förslagsrätt i SUHF:s högsta beslutande organ, förbunds församlingen. Slutligen skall ställningen för SUHF:s rekommendationer förtydligas för lärosätena. Efter att överenskommelsen hade godkänts av SFS respektive SUHF:s styrelse, kunde tätare kontakter skapas mellan organisationerna.

Under 2002/03 har SFS presidium medverkat i fem av SUHF:s arbetsgrupper:

- för översyn av examensordningen,
- för validering av reell kompetens inom högskolan,
- för ett treterminerssystem/sommaruniversitet,
- för universitets och högskolors lokalhantering,
- för implementering av högskolornas nya antagningssystem (NyA).

SFS presidium och SUHF:s generalsekreterare har träffats regelbundet för att diskutera aktuella ärenden i SUHF:s styrelse, och SFS presidium har varit representerat vid de två förbunds församlingar SUHF höll under året. Organisationerna har också i andra sammanhang samverkat, exempelvis i den nationella Bologna gruppen.

För SFS del har kontakterna med SUHF under året överlag varit mycket positiva. De har inneburit tillgång till fler informationskanaler och öppnandet av nya påverkansytor. För framtiden måste dock de lokala studentkårerna få mer kunskap om SUHF:s roll för och relation till de enskilda högskolorna.

Externa representanter

Mycket av SFS arbete för att utöva studentinflytande på nationell nivå går ut på att välja och föreslå studentrepresentanter till externa organ. Exempel på externa organ är Högskoleverkets styrelse, Högskoleverkets olika bedömggrupper, internationella programkontoret för att bara nämna några. Ibland blir SFS tillfrågade att utse studentrepresentant till något organ, ibland att nominera när det exempelvis är regeringen som slutligen väljer

Det är SFS styrelse eller i brådskande ärende SFS presidium som väljer eller nominerar. Eftersom detta är en stor del av SFS arbete finns det alltid en pågående diskussion knuten till de här valen. Vilka kriterier ska SFS gå efter? Vem representerar studentrepresentanten när den blir vald? Representerar den någon mer än sig själv? Kan SFS kräva någon motprestation? Hur ska valen i SFS styrelse gå till? SFS styrelse har antagit en valpolicy och en policy för externa representanter, en policy som diskuteras varje år, vilket är bra och nödvändigt.

Under året påbörjades ett arbete med att dels få ett fungerande register över externa studentrepresentanter och dels att bättre nyttja den kompetens och kontaktnät som finns bland de representanter som SFS har valt eller nominerat. Registret blev inte helt klart men kommer förhoppningsvis att bli det under nästa verksamhetsåret. I budgeten som fullmäktige antog finns en större pott än vanligt för externa representanter. Tanken bakom det är att SFS styrelse och presidium ska ha bättre möjlighet att kontakta och bjuda in enskilda externa representanter. Förhoppningsvis kommer även en träff med alla externa representanter att äga rum någon gång under nästa verksamhetsåret. Syftet med en sådan träff är bland annat att externa representanterna ska få en kännedom om SFS åsikter och utveckla kontaktnätet mellan SFS och de externa representanterna. Tanken om en sådan här träff är inte ny, den har genomförts tidigare verksamhetsår, och förhoppningsvis även under nästa.

Nedan följer ett urval på de representanter som SFS valde eller nominerade under verksamhetsåret 2002/03:

Rådet för Högre utbildning

Jimmy Magnusson
Karin Björklund
Cecilia Gagné

Högskolans avskiljandenämnd

Joakim Johansson

Högskoleverket Studentråd

Susanna Person
Erik Bromander
Karim Andersson

Översyn av socionomutbildningen

Tomasz Kunatowski

Miljöintegrationsgruppen (MINT), referensgrupp till Rådet för högre utbildning

Hanna Rådberg

Internationella programkontorets styrelse

Sofia Larsson

Högskoleverkets styrelse

Sofia Karlsson

David Karlsson

Rådgivande grupp i kommittéarbetet Forskarutbildning och perioden efter forskarexamen

Sten Skånby

Expertgrupp till tillträdesutredningen

Jimmy Magnusson

CSN: s försäkringsråd

Andreas Nork

Pernilla Calås

CSN:s styrelse

Torbjörn Nilsson

Strategiarbetet

Under de senaste åren har medvetenheten om behovet att arbeta långsiktigt med organisationens strategiska utvecklingsfrågor vuxit sig allt starkare. Studentrörelsen i stort och SFS i synnerhet lever med det strukturella problemet att i stort sätt samtliga beslutsfattare byts ut varje år. Detta faktum försvårar ett strategiskt arbete då detta förändringsarbete av nödvändighet måste sträcka sig över flera år. SFS har löst problematiken genom att delegera vissa delar av det förändringsarbete som vanligtvis är styrelsens ansvar till sin utvecklings- och ekonomichef, samt efter den första februari 2003, till sin kanslichef.

På våren 2001 inrättades ett delat ledarskap på SFS. Orsaken var bland annat att SFS ville lägga fokus på utvecklingsfrågorna, och en av chefsposterna fick tydligt detta uppdrag. Under den resterade delen av 2001 tvingades dock utvecklings- och ekonomichefen i det närmaste uteslutande arbeta med SFS kommersiella engagemang i det helägda bolaget SFS Studentkortet AB och under de inledande åtta månaderna av 2002 var utvecklings- och ekonomichefen föräldraledig. Det strategiska arbetet om SFS framtid under utvecklings- och ekonomichefens ledning kunde därmed starta först i september 2002.

Under hösten involverades styrelsen i arbetet genom att frågorna fokuserades under styrelsemötena i Borås och Umeå. En lång rad process- och värderingsövningar genomfördes och en arbetsgrupp under utvecklings- och ekonomichefens ledning inrättades bestående av två personer från SFS kansli, en presidial samt tre ledamöter från SFS styrelse. Arbetet gick under detta initiala skede i mångt och mycket ut på att få styrelsen att tänka lite större och lite bredare för sedermera kunna känna sig bekväma i att fatta beslut om förslag till Fullmäktige om SFS framtida utveckling. Arbetet smalnades så småningom av så styrelsen fick fundera i banorna om huruvida SFS ska vara en organisation som arbetar för studenternas intressen eller om SFS även ska arbeta med idéer, utifrån en föreställning om att ideella organisationer kan vara organisationer som antingen tillvaratar någons intresse, exempelvis pensionärernas, eller arbetar utifrån en idé, som exempelvis de politiska partierna. Det logiska är kanske vid en första titt att SFS är en intresseorganisation för studenterna men många är lockade av att införa mer av idébaserade åsikter i SFS och att arbeta för att förverkliga dessa, främst i frågan om hur högskolan ska se ut och vilken roll den bör spela i ett samhälle. Styrelsens svar på frågan blev att det är svårt att dra klara skiljelinjer mellan intresse och idé, att det är problematiskt för studentrörelsen att fatta beslut om idémässiga inriktningar med kårobligatoriet i grunden, samt att idéer kanske kan vara målet för SFS men att medlet för att komma dit är att verka som en intresseorganisation.

När arbetet hade kommit till denna punkt inträffade en stor förändring i ledningen av organisationen. I samband med att den dåvarande kanslichefens slutade beslutade SFS presidium att organisationen skulle återgå till en chef (se kapitlet »Kansliet« för bakgrunden till beslutet). Utvecklings- och ekonomichefen fick erbjudandet om denna tjänst och tackade ja efter en diskussion om den nya befattningens innehåll. Strategiarbetet hade fortfarande en hög prioritet hos presidiet men tempot i arbetet måste oundvikligen sänkas på grund av att organisationen återgick till att ha en chef.

Gruppen arbetade dock vidare och blev tillslut färdigt med ett förslag till ny ändamålsparagraf som innebar att SFS i fortsättningen ska verka under något som gruppen föreslog skulle heta »SFS Grundsyn«. Förslaget till grundsyn innehöll klara idémässiga drag men i grunden skulle SFS även fortsättningsvis vara en organisations som huvudsakligen arbetade med att tillvarata studenternas och studentkårernas intressen. Tyvärr hann inte SFS styrelse behandla förslaget så att en proposition till fullmäktige kunde framläggas.

Till nästa år hoppas dock strategigruppen att arbetet kan fortsätta och att arbetet kan tas vid där detta års arbetsgrupp befinner sig, så att inte arbetet behöver starta om från börjad igen. Det är en utmaning för strategigruppen och kanslichefen att fortsätta och på ett bra sätt föra in först styrelsen sedan resten av organisationen i processen, då det är av stor vikt att SFS fortsätter samtalet om hur SFS ska bli en organisation som kan möta morgondagens krav.

OMVÄRLD, INFORMATION, MEDIA

Omvärldsanalyserarbetet 2002/03

Omvärldsanalyserarbetet har under verksamhetsåret bedrivits såväl långsiktigt som mer punktvis. Det långsiktiga arbetet har fokuserat på omvärldsanalys genom fördjupad omvärldsbevakning. Omvärldsanalytikern har i det sammanhanget producerat två rapporter för SFS styrelse – en omvärldsanalys inför konkretiserandet av SFS verksamhetsplan samt en framtidsanalys inför styrelsens framtagande av proposition till verksamhetsplan för verksamhetsåret 2003/04. Inför dessa rapporter har omvärldsanalytikern träffat företrädare för SACO, TCO, LO, SULF, SUHF, Högskoleverket, anställda på regeringskansliet och i riksdagskansliet med flera för att ta fram ett analytiskt underlag. Den långsiktiga omvärldsbevakningen har också innehållit en hel del intressanta konferenser och seminarier samt fördjupning i frågor som bedömts vara av vikt för Sveriges framtida utbildningspolitik.

Av det mer punktvisa arbetet kan följande nämnas; medverkan på SFS vårkonferens med ett föredrag om utbildningsfinansiering i olika länder, framtagandet av en översikt av partiernas högskolepolitik inför höstens val, ansvar för inbjudningar och gäster under SFS fullmäktige, framtagande av e-postlistor för spridning av SFS rapporter och utspel till riksdagsledamöter, politiska sekreterare och utbildningspolitiska intressenter i andra organisationer, daglig vidareförmedling av omvärldsanalyserarbetet till SFS politiska ledning och kansli.

Det tidigare InfoMail som gick till styrelsen har bytt form och skickas numera också till SFS medlemmar under namnet Utbildningspolitiskt Nyhetsbrev. Förändringen gjordes med motiveringen att låta också SFS medlemmar ta del av SFS omvärldsbevakning och på så vis bidra till höjd medvetenhet bland medlemmarna om aktuella nationella och internationella utbildningspolitiska frågor.

Till sist bör nämnas starten av SFS Omvärld på SFS webbplats, som inneburit ett nytt forum för fördjupad diskussion och analys i utbildningspolitiskt intressanta frågor. Omvärldsanalytikern har fungerat som redaktör för Omvärld och också skrivit en del texter med fokus på internationella frågor.

Informationsarbetet 2002/03

Stora delar av informationsarbetet under verksamhetsåret har fokuserats kring arbetet med att planera och konstruera SFS nya webbplats. Anledningarna till varför SFS webbplats behövde göras om var flera. Dels hade den gamla sidan en struktur som var svåröverblickad och bitvis mycket svår att underhålla, dels var stora delar av den gamla sidan inaktuell och återspeglade inte längre hur organisationen ser ut idag. Dessutom var sidan svåränvänd för besökarna samt att den helt enkelt inte längre kändes helt fräsch och tidsenlig. Beslut fattades då om att göra om webbplatsen från grunden och helt hänga av den gamla.

Arbetet kom att byggas kring det som identifierades som SFS tre primära målgrupper:

- SFS medlemmar
- Press och media
- Övriga intressenter inom utbildningspolitik

Vissa delar av den gamla webbplatsen, till exempel SFS nyhetstjänst, bedömdes vara en så pass central funktion att denna i stort sett fick finnas kvar i oförändrat skick, men i övrigt är lejonparten av webbplatsen helt ny, där mediasidorna och SFS Omvärld är de stora nyheterna. Även ett medlemsforum har implementerats. Hela webbplatsen har fått en helt ny grafisk form.

I övrigt under året har informationsarbetet bland annat innefattat medverkan på SFS utbildningsdagar, framtagande av ett antal trycksaker, utbildningstillfällen för ett antal medlemskårer, framtagande av utbildningsmaterial i informations- och kommunikationsfrågor, medlemsutskick samt, givetvis, kontakter och informations-spridning till SFS medlemskårer.

Mediearbetet 2002/03

Vid årsskiftet gjordes en utvärdering av SFS medverkan i media år 2002.

SFS bedriver ett strategiskt mediearbete och väljer att kontakta media i vissa frågor. Samtidigt ska SFS vara en informationsresurs och svara på frågor när media kontaktar SFS. Målet är att SFS eller SFS åsikter ska finnas som kommentar till de nyheter som handlar om högre utbildning.

SFS egna undersökningar ledde till att studentbostäder och studiemedel gav stort medialt genomslag för SFS. Bostadsfrågan (ur flera aspekter än studentbostäder) var stor i media i samband med riksdagsvalet.

I samband med profilfrågan Jämställdhet uppmärksammades SFS argumentation vid tre olika typer av tillfällen; SFS turné till olika lärosäten, SFS höstkonferens samt SFS debattartikel mot kränkande affischer upptryckta av Juridiska föreningen vid Stockholms Universitet. Faktaunderlaget »Sanningen om högskolan« distribuerades via en folder och en kampanjwebbplats. SFS arbetade inte medialt med verksamhetsårets andra profilfråga Världen växer.

Under hösten arbetade SFS medialt tillsammans med medlemskårerna i den kampanj mot SJ som följde på inskränkta rese-rabatter för studenter.

720 prenumererade på SFS pressmeddelanden i juni 2003, vilket är drygt dubbelt så många som i juni 2002. På webbplatsen publicerades nya mediesidor från mars 2003. Sidorna innehåller dels aktualiteter som pressmeddelanden samt Skriv om högskolan som är en fördjupning kring vissa ämnen med fakta och SFS åsikter.

SFS PUBLIKATIONER OCH TRYCK I URVAL

- 1 Verksamhetsplan
- 2 Budget
- 3 Bokslut och resultatrapport
- 4 Lista över hela årets möten och händelser för presidiet
- 5 **Åsiktsdokument**
  - 5.1 SFS tycker till om alternativt urval (PU9-3/0203)
  - 5.2 SFS tycker till om utbildning som handelsvara (dnr!)
  - 5.3 Studiemedelssystemet ett år (PT3-2/0203)
  - 5.4 SFS tycker till om hållbar utveckling (PU12-2/0203)
- 6 **Rapporter**
  - 6.1 Långt från ord till handling – SFS kartläggning av högskolornas arbete med jämställdhet, mångfald och likabehandling på de svenska högskolorna (PM2-13/0203)
Handbok för kåraktiva (dnr!)
  - 6.2 Student utan bostad – en omöjlighet (S31-1/0203)
  - 6.3 SFS bostadsrapport hösten 2002 (S31-1/0203)
  - 6.4 Omfattningen av skuggdoktorander (DNr!)
- 7 **Remissvar**
  - 7.5 Magisterexamen i internationell belysning (PU11-5/0203)
  - 7.6 Mervärdesskatt i EG-rättsligt perspektiv (PT5-2/0203)
  - 7.8 Svenskt bud i GATS-förhandlingarna (PU6-1/0203)
  - 7.9 Ett vägval för framtidens sjukpenningsskydd – bygga ut eller bygga om (PT1-2/0203)
  - 7.10 Synpunkter på promemoria (dnr!)
  - 7.11 Om ändring av föreskrifter om återbetalning (PT3-4/0203)
  - 7.12 Om ändring av beviljande av studiemedel (PT3-6/0203)
  - 7.13 Om ändring av merkostnadslån (PT3-13/0203)
  - 7.14 Om CSN:s handläggningstider och tillgänglighet (PT3-11/0203)
  - 7.15 Etikprövning av forskning (PF2-2/0203)
- 8 **Skrivelser**
  - 8.1 Skrivelse angående högskolans inre organisation (PU6-5/0203)
  - 8.2 Brev till riksdagsledamöterna med presentation av SFS inför riksdagens öppnande (O70-1/0203)
  - 8.3 Brev till Östros och Winberg angående jämställdhetskampanjen (PM1-6/0203)
  - 8.4 Brev till Östros om obligatorisk handledarutbildning (PF1-2/0203)
  - 8.7 Till utbildningsutskottet – för att säkra kvaliteten i den högre utbildningen krävs mer resurser (PU1-8/0203)
  - 8.9 Brev till CSN angående information och informationskanaler (PT3-1/0203)
  - 8.11 Bidragsansökan till Forum Syd (O29-1/0203)
- 9 **Debattartiklar**

Juli 2002

  - Inför Pride-veckan: »Högskolan underblåser fördomar«
  - Studentbostadsfrågan en tickande bomb

Augusti 2002

  - Slopa orättvisorna i SJ:s rabattsystem

September 2002

  - Högskolorna är passiva och okunniga
  - Högskolan och demokratin: Tid och resurser för kritisk reflektion saknas

Oktober 2002

- Därför är studentaffischen inte kul
Aftonbladet
- SJ sviker landets studenter
Dala-Demokraten
SFS tillsammans med Borlänge Studentkår och Falu Studentkår
- Högskolan gynnar medelklass
Svenska Dagbladet replik på artikel från Rekryteringsdelegationen
SFS tillsammans med SFG, Sveriges Förenade Gaystudenter

November 2002

- Görans forskningsbidrag för litet
Ny Teknik

Mars 2003

- Debattartikel om forskningspolitik.
Ny Teknik

10 Jämställdhetskampanjen

10.1 Jämställdhetsaffischen

10.2 Jämställdhetsbroschyren

11 Kriterier för SFS studentstad (O64-7/0203)

12 Stadga